

4-8

XV

Interieur

kávéház és
lakóház.

Szerkeszti
Kovács Réla

JAČNIK R. RAJZA.
.1912.

Jparművészeti, kávéházi
és színházi képes folyóirat
Megjelenik havonként két
szer. ára egy évre 20 k:
egyes szám 1 korona.

LAPUNK egyes számonként kapható: Ranschburg Gusztáv IV., Ferenciek tere 2. — Adorján Testvérek VII., Erzsébet-körut 16. sz. — Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Andrassy-ut 21. — Róth L. dohánytőzsde, Nagymező-utca 31. — Konti Józsefné különlegességi tőzsde VI., Andrassy-ut 29. — Pfeiffer Ferdinánd, Kossuth Lajos-u. 7.

Hajdu Dénes épület- és műlakatos
BUDAPEST, VII.,
Munkás-utca 11. sz.
Készít mindennemű lakatos diszmunkákat vasból és rézből.

Fack Pál vasáru, épület- és butor-
vasalás, szerszám, házi- és
konyhaberendezések raktára
Budapest, VII., Rákóczi-ut 49. Telefon 58-88.

“ASBESTIT” a jelenkor legjobb hézagmentes as-
bestpadlója és falburkolata, gyártja
a Magyar Asbestit Padlógyár
RácZ József Telefon
63—24.
BUDAPEST, VII., ELEMÉR-UTCA 11.

SZIMON ISTVÁN

Villamos hűtőházak,
kávépörkölte stb.

csemege, fűszerek és italok áruháza. — Évek hosszú sora óta a leg-
több és legelőkelőbb szálloda, vendéglő, kávéház stb., stb. szállítója.
A cég áruháza Budapesten: V., Váci-körut 12, V., Váci-körut 60,
VI., Bajza-utca 16. Központi irodák és raktárak: V., Akadémia-utca 7.

UNGÁR ÉS FISCHER BANKÜZLETE

Budapest, VII. ker., Rákóczi-ut 10.
Telefon interurban 143-92.

Cégünk nemcsak a szállodák és kávéházak közveti-
tésével, hanem azok finanszírozásával is foglalkozik.
Convertál ezen szakmában tartozásokat, rendez fizet-
ésképtelenségeket és fizetési zavarokat. Keresztül-
visz diszkrétan minden e szakmába vágó transzactiókat.

Excelsior - Szálloda

Budapest, VII. kerület, Rákóczi-ut 72. szám.

Excelsior American bar és Grill room.

Külön feljárt az utcáról a félemeletre.
Nyitva este 8 órától. Caviár, Osztriga és
Langouste különlegességei, az amerikai
italok százféle keverékei és olcsó árai, a
legújabb látványossága a főváros esti
közönségének és gourmandjainak.

TORLEY-PEZSGÓ

Palme Kristóf és Tsa

Parchen-Schelten

Vezérképviselő:

KOFFLER JAQUES

BUDAPEST, VII.,
BAROSS-TÉR 15.

Üvegcsillár- és lámpa-
gyár.

Különlegességek:

csillárok, kandeláberek, lyrák,
ámpolnák és falikarok
villanyos, gáz- és acetilén-
világításra.

TELEFON
18-99

ALAPÍTÁSTÓL 1890-BEN

TELEFON
18-99

MIKSAI
KISLÉNY
KISZÓ
KISZÓ

MIKSAI
KISLÉNY
KISZÓ
KISZÓ

WOTTITZ MANFRÉD ÉS TÁRSA
KLISÉKÉSZÍTŐ MŰINTÉZET
CINKOGRAFIA, BUDAPEST
VI. KERÜLET, EÖTVÖS-UTCZA 48. SZÁM

TOVÁBBÉ AJÁNLKOZIK MINDEN SZAKMÁBA VÁGÓ
MUNKÁK MŰVÉSZES ELKÉSZÍTÉSÉRE, U. M.: DOMBOR-
NYOMÁSOKHOZ VALÓ STANZNIK, FOTOTÍPIÁK, KEMI-
GRAFIAK, AUTOTÍPIÁK, KLISÉK HÁROM ÉS NÉGYSZÍNŰ
NYOMÁSHOZ, FÉNYKÉPFELVÉTEL HÁZON RIVÜL ÉPÜLE-
TEKRŐL ÉS ÜZLETEKRŐL, INTERIEUR-OK, TÁJKÉPEK STB.

LEHMANN ÉS TÁRSA

Zürich □ München □ Nizza □ Bern □ Konstanz □ Innsbruck
Utoschloss Domhof 69 Bvd. Gambetta Erlachstr. 23 Schottenstr. 79 Müllerstr. 7

Magyarországi főképviselelők **Budapest:** Kánitz L. Arany János-u. 18. I. 10

ELSŐRANGU

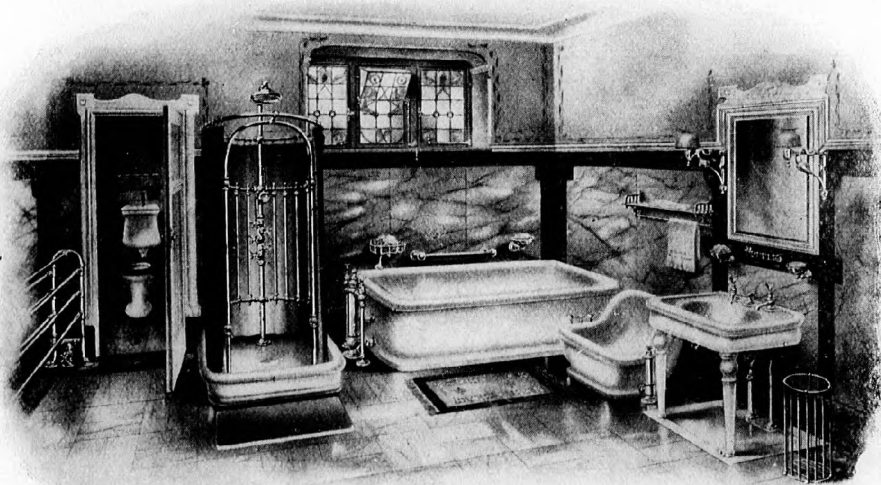
modern egészségi-, hydrotherapeui
és szellőztetési, valamint minden
: rendszer szerint berendezendő :
fűtőtelepek szállítása
és
== felszerelése ==

AUSFÜHRUNG

:-: erstklassiger, moderner, :-:
sanitärer, hydrotherapeutischer und
== Ventilations-Anlagen ==
sowie
Zentralheizungen
== aller Systeme ==

Szállodák □ Gyógyintézetek □ Kórházak □ Villák
Hôtels □ Kurhäuser □ Sanatorien □ Villen

::
Képviselelők keresetnek.
::

::
Vertreter gesucht.
::

Teljes fürdőszoba
berendezések

Komplette Badeeinrichtungen
für Appartements.

Jól betanított szerelőszemélyzet. — Bestgeschultes Montagepersonal.

Kívánatra szívesen megküldjük legújabb
speciál katalógusainkat:

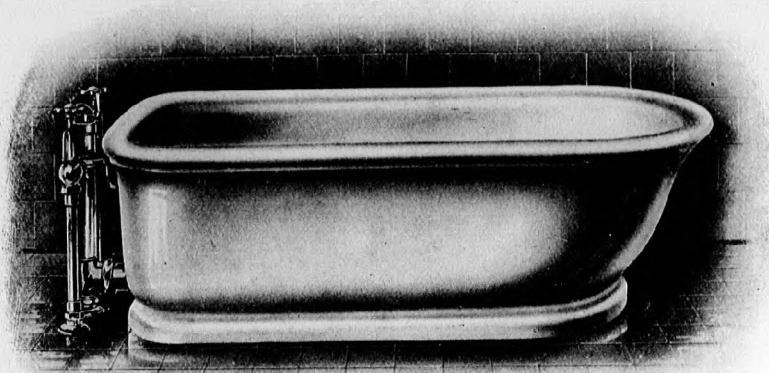
- egészségi készülékeinkről,
- hydrotherapeui készülékeinkről,
- központi fűtőkészülékeinkről,
- referenciák jegyzékéről.

Verlangen Sie unsere soeben erschienenen
Spezialkataloge über:

- Sanitäre Apparate,
- Hydrotherapeutische Apparate,
- Zentralheizungen,
- Referenzenliste.

Talapzatós fürdőkád

legfinomabb, zománcozott „Hygieia“ tűzagyag (Feuerton), nikelezett
fém tartozékokkal.
253. sz.

Badewanne auf Sockel

aus ff. weiss glasiertem „Hygieia“ Feuerton mit vernickelten Armaturen.

Díszes kettős mosdó

legfinomabb, zománcozott „Hygieia“ tűzagyag (Feuerton),
nikelezett fém tartozékokkal.
820. sz.

Eleganter Doppelwaschtisch

aus ff. weiss glasiertem „Hygieia“-Feuerton mit vernickelten
Armaturen.

„Hygieia“-Kloset

Teljesen hygienikus szekezettel, fehér fayenceből
s egyenesen fölészerezelt öblítő tartánnyal.

659. sz.

„Hygieia“ Klosett

mit direkt aufmontiertem Spülkasten aus weisser
Fayence in absolut hygienischer Ausstattung.

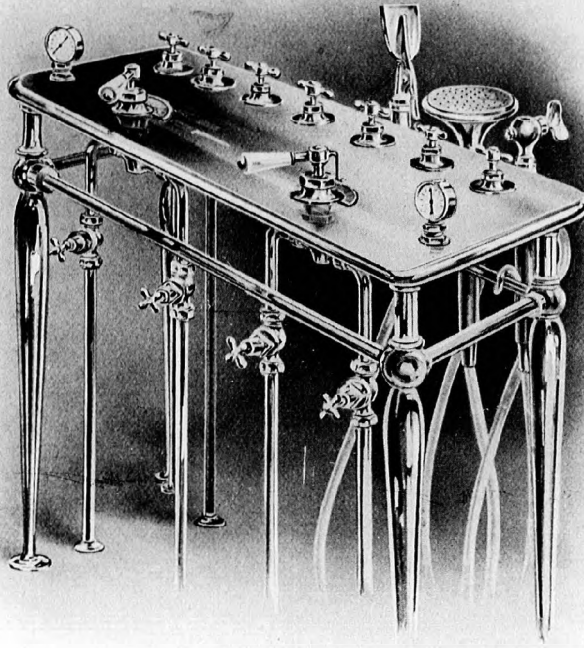
Hydrotherapeui készülékek

273. sz.

Apparate für Hydrotherapie

Zuhany- katheder

melyet minden
kivánt számu
reteszcsapokkal
ellátva
szállíthatunk.

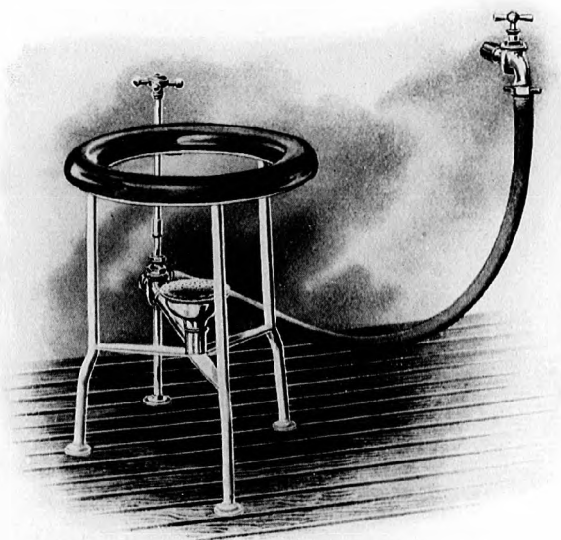

Duschen- Katheder

Derselbe wird mit
jeder gewünschten
Anzahl
Verriegelungen
geliefert.

Ülő-Zuhany

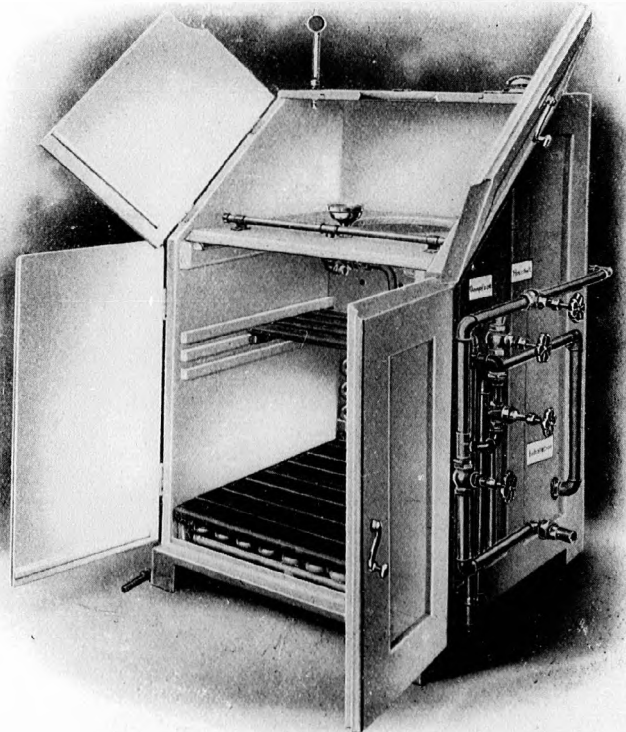
szabályozó készülékkel
232. sz.

Sitzdusche
mit Reguliervorrichtung.

Izzasztószekrény

gőz és forrólégfürdéshez, inhalációkészülékkel ellátva.
261. sz.

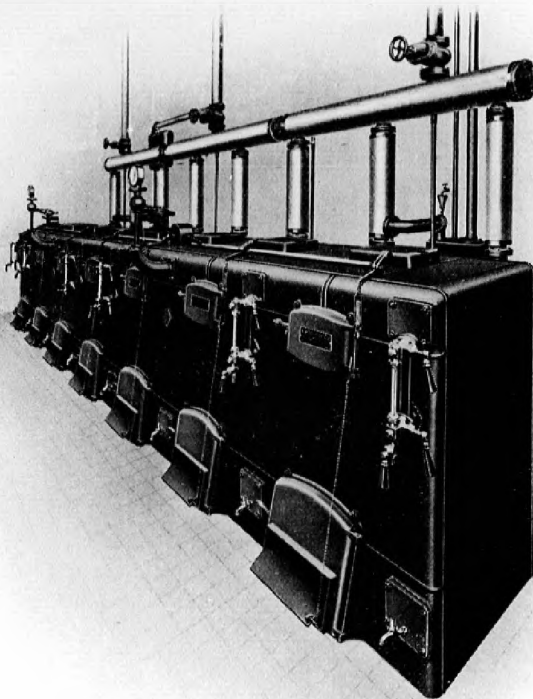
Schwitzkasten
für Dampf- und Heissluftbäder, mit Inhalation.

Központi fűtő- és szellőztetőtelepeket

minden kívánt
rendszer szerint
felszerelve
szállíthatunk.

Egy általunk készített
a kontinensen
legnagyobb
alacsony nyomású
központi
gőzfűtőkazán
részletrajza.

Zentralheizungen

aller Systeme
sowie
Ventilations-
anlagen.

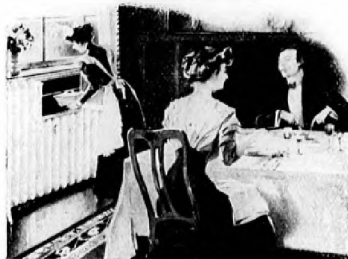
Teilansicht der
Kesselanlage
einer der grössten,
von uns erstellten,
Zentralniederdruck-
dampfheizungen
des Kontinents.

Type G
melegítőfülkével.

Fűtőtestek (Radiatorok)

Type F
Kör alakú fűtőtest, könnyen eltávolítható
fémlemez burkolat mögött.

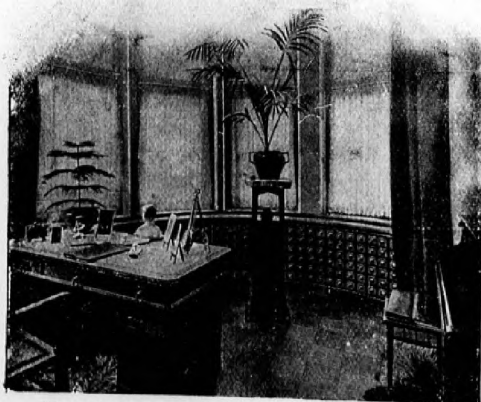
Mit Wärmeschrank.

Heizkörper

Type K
Forróvíz a fürdőszobában.

Heisswasser im Badezimmer.

Kurvenform hinter leicht abnehmbarer
Metallverkleidung.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
V. Király-u. 106
Telefon: 125-08

Interjú

Mejelenik ha
vonta kétszer
Úr egy évre 20k
egy év amára 1k

1. ÉVFOLYAM * *
7-8. SZÁM * * * *

akavéház és labóház
szak-épiparművezetőképes
folyóirat szerkeszti
Kovács Béla

BUDAPEST, 1912
MÁJUS 15

SZINNYEI-MERSE PÁL KITÜNTETÉSE.

Szinnyei-Merse Pált, a legkiválóbb magyar művészt a királyi kegy ritka kitüntetésben részesítette. Művészi érdemeiért a Szent István-rend keresztjét adományozta a király: olyan kitüntetés, amely ezideig alig egy-két magyar művésztnek jutott osztályrészül. A római aranyérem a nemzetközi elismerés legszébb dokumentálását jelentette, a Szent István-rend az itthon való megbecsülésnek a legmagasabb foka. Jól jegyezzük meg: hivatalos helyről jött ez a szép kitüntetés, arról a hivatalos helyről, amely egykor teljesen száműzte Szinnyei mestert a magyar művészet fórumáról.

Szinnyei mester érdemeit felsorolni, regisztrálni szinte nagyképűség volna ma, amikor az ő művészete közkincsévé lett immár a magyar kulturának s neve fogalom: a legjobb és legszebb művészet fogalma s hogy szót ejtünk erről a kitüntetésről, amely csak egy ritka érdemű férfiúnak arra

méltó művészetét honorálja, főként ebből a szempontból történik. A múltba való visszapillantás és a jelen egymás mellé állítása kívánczik most szemünk elé. Azé a múlté, amely nem akarta Szinnyei mestert elismerni törekvéseiért s a jelen, amely már ezzel az

érdemrenddel sem teheti ragyogóbbá és nagyobbá művészetét. És ez a kitüntetés mégis jól esik nekünk. A hivatalos tényezői a magyar művészetnek részben a mult vétkeit akarják befedni vele, miután a nagy nyilvánosság már rég elintézte legnagyobb elismerésének lerovásával ezt az ügyet.

*

A Művészház a mester tiszteletére a Royal-szálló disztermében vacsorát rendezett, amelyen megjelent gróf Zichy János kultuszminister, gróf Andrássy Gyula, Lukács György v. b. t. t., gróf Teleki Géza, a Művészház elnöke, Lánczy Leó főrendiházi tag és sokan a szobrászok és a festők közül. Gróf Teleki Géza gróf Zichy János kultuszministerre és gróf Andrássy Gyulára, mint a magyar művészet hivatott vezetőire, mondott felköszöntőt. Gróf Zichy János kultuszminister emelkedett ezután szólásra. A király — úgymond — nem egy művészt tüntet ki, ha kegyével megajándékozza, mert ez a kitüntetés voltaképpen nemcsak a művészetnek, hanem az

Szinnyei-Merse Pál fényképe.
Die Photographie des Paul von Szinnyei-Merse.
Un photo du M. Paul de Szinnyei-Merse.
A photo of the painter Paul Szinnyei-Merse.

egész nemzetnek is szól. Az ünnepség emlékére Lánczy Leó ötezer koronás művészeti alapítványt tett. Sza-czelláry György orsz. képviselő két darab egyenként 1000 koronás pályadíjat ajánlott fel a Művészház részére egy festő és egy szobrász jutalmazására.

Iparművészet

VIRÁGOS BUDAPEST.

Nagy lelkesedéssel, hűhóval indult hódító útjára a virágmámor Budapesten. megálmodott virág-pompában, színben, illatban usztak a bűdös pesti utcák, azt hittük, hogy ma már a kémények tetején is muskátlik fognak virágozni és balga eszünkkel biztosra vettük, hogy összes utódaink már mind rózsabokorban jönnek a világra. Csak egyről feledtünk meg. Arról, hogy Budapesten vagyunk.

Azután meg arról, hogy ez a város önzetlen, szívből fakadó lelkesedésre, érdek nélkül való gyönyörködésre nincsen berendezve. Hiába fáradoztak az illetékes kezdeményezők, hiába voltak a csábító díjak s az oklevelek, tavasz mult tavasz után és ma ott állunk, hogy utcáink disztelenebbek, sívárabbak, mint valaha. Halvány emlékképen ott viritanak a széthuzható zöld virágrácsok egy-egy vérmes hitű vaskereskedő kirakatában, másutt semmi nyoma a virágdisznek. A tavasz képviselőtének súlyos feladata ismét a zöld fazékban pompázó vendéglői babérok vállára nehezedik. Vannak ugyan virágkosarak az utcai kandeláberek derekán, meg pályadíjnyertes virágrácsok egyik-másik középület ablakain, de ezek is üresen bámulnak a levegőbe, síváran tanuskodva karrierjük gyors bukásáról. Nagyon szomorú kép ez a mi szép, gyorsan fejlődő Budapestünk! Fejlődésének gyorsasága ugylátszik fölemésztett minden nemesebb energiát. A városcsináló üzleti spekulációk idegessége és a meggazdagodás dühe háttal állította ezt a szegény várost a természetnek, elfedte szemei elől a budai környék csodás természeti szépségeit, egy-egy „kiránduló” helyének népszerűségét és látogatottságát a korcsmák szaporodásával állította egyenes arányba. Csoda-e tehát, ha egy város, melyet 1912-ben csak két villamosvonal köt össze a legszebb vidékkel, amelylyel valaha főváros dicsekedett, ha egy város, mely szó nélkül, buta nemtörődömséggel bámul fel a Gellérthegy tetején éktelenkedő omladékra, ahelyett, hogy azt már tíz évvel ezelőtt lebontotta volna, érzéketlen apathiával fogad minden mozgalmat, minden művészi törekvést, mely a természethez, az annyiszor, oly szépen és oly „raffináltan definiált” természethez akarja az ő „differenciált” lelkét közelebb hozni. Nemcsak a művészetnek kell a természet anyatejét szopnia, hanem annak a közönségnek is, mely ezzel a művészettel közösséget igyekszik vállalni!

TAVASZI VÁSÁR.

A magyar iparosságnak idei mintabemutató kiállítása gyengébb színvonalu volt, mint az előző években. Ugylátszik, hogy azok, akik rendezik és akiknek ez a vásár alkalmat kíván nyújtani újabb, érdekesebb és iparilag haladottabb produktumok bemutatására és kereskedelmi értékesítésére, még nem látják tisztán maguk előtt a tavaszi vásárok igazi célját. Még nem tudják, hogy ennek keretében az iparnak egyebet, jobbat és szebbet kell nyújtania annál, amit egész év alatt a kereskedőknek és ezeknek kirakataiban a nagyközönségnek nyujt. A vásár nemcsak a kereskedők, hanem azok vásárló közönsége előtt is bemutatja ipari termékeit s ezáltal megszűnik az iparos és kereskedő magánügye lenni, mely kizárólagos üzleti természeténél fogva a publikumot, mint szenvedőlegesen érdekelt felet, csak szemlélődő statisztálásra kényszeríti. A publikum egész éven át figyelemmel kíséri az ipari fejlődést, látja annak minden mozzanatát, egész éven át ugyszólván együtt él kereskedővel és döntő tényezőként irányítja azok áruforgalmát. Ez a publikum a tavaszi vásártól egyebet vár a szokott ipartermékek sablonjainál. Ha nem is kíván, mint ahogy nem is kívánhat ipari slágereket, meg-

A „Szandrik” magyar ezüst- és fémárugyár kiállítása a Tavaszi Vásáron.
Die Frühjahrsmesse von Budapest. Ausstellung der Silber- u. Metallwarenfabrik „Szandrik”.

La faire de printemps à Budapest. L'exposition de la fabrique „Szandrik”.
Marchandises en argent et en métaux.
The spring-mass at Budapest. Exhibition of the manufacture „Szandrik”.
Merchandises of silver and of metal.

lepetésszerű trükköket, szédületes fejlődést jelentő bizonyágtételeket, de azt mindenesetre és joggal megkívánja, hogy az iparos és kereskedővilágnak ez az évi találkozója felülemelkedjék a bazárstílusú szintjén. Nem mondjuk, hogy az idei vásár üzleti eredményeket nem hozott, azt sem állíthatjuk, hogy rendezőségéből teljesen hiányzott az agilitás. Talán megvolt mind a kettő, de nem olyan alapon, mint azt az ipari fejlődésünket kísérő általános érdeklődés megérdemelte volna. Bármilyen kezdőleges színvonalra helyezzük is iparunkat, bármilyen szerénynek mondjuk is kereskedelmi forgalmunkat, azt éreznünk kell, — s ezt a tavalyi és az azelőtti vásárok be is bizonyították, — hogy jogunk van évről-évre emelkedő értékű ipari eredményeket kívánni. A forgalom és ipari termelésünknek fokozódó élénksége ezeket az eredményeket egész éven át beigazolta, tehát a vásárnak, az ipari és kereskedővilág e közös ünnepének nem szabad azokat megcáfolnia, vagy elhallgatnia.

Ez a szerénység, melynek okai között nem áll utolsó helyen a helyiség alkalmatlan volta, szinte bosszantóan dominált az idei vásáron. Remélhetőleg maguk a résztvevők fogják ebből első sorban a jövőre vonatkozó tanulságokat levonni. Mert adni, akár kevesebbet is adhatnak annál, amit az idén adtak, de ez a kevés azután jelentsen ipari, kereskedelmi, sőt művészi eredményeket is. Mert a jövőben a művészi vonásoknak is hangsúlyozottabban kell kidomborodniuk. Ma még a nyomaik is alig látszanak. Ama sok és életrevaló tapasztalat között, melyeknek leszűrésére még egy rosszul sikerült vásár is alkalmas, kima-

gasló helyen van a közforgalmu iparcikkek művészetének kérdése. Az, hogy az iparnak művészi meg-nemesedése a természetes fejlődés útján halad, ma már vitán felül áll. Mért szerénykedik tehát a jövő iparának fokmérője, az iparművészeti érték akkor, amikor az iparos a javát kívánja nyújtani egy esztendei munka eredményének? Vajjon iparunknak egy éven át semmi köze nem volt a művészi széphez? Csak üzleti szépségei voltak egy ország ipari termelésének? Nem. Ellenben, a bemutatott minták — az ipari és kereskedelmi balhit szerint — olyan közforgalmi cikkeknek képviselnek, melyeknek az általános polgári szükségletekhez való viszonyát az izléstelenség szimbolizálja. Ezért van az idei vásárnak a szokottnál is nagyobb bazárjellege, melyet a művészi elemnek indokolatlan összezsugorodása eredményezett.

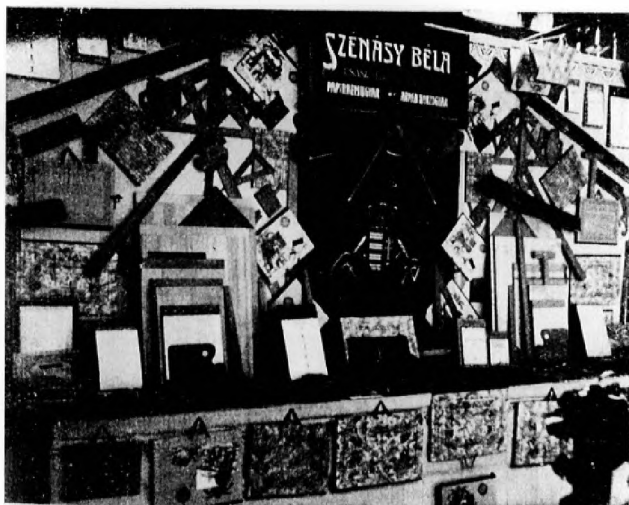
A helyiség, mint azt annak idején megirtuk, nem alkalmas vásári célokra. Istennek hála, hogy a dolog baj nélkül bonyolódott le. Mert — s ezt szeretnők minden ilyenfajta helyiségválasztás kapcsán hangsúlyozni — a zsufoltság és a tolongás nemcsak azt jelenti, hogy a látogató sok. Legtöbbször csak azt bizonyítja be, hogy a hely kevés. Mint a jelen esetben is.

(—ká—)

□□□

EGYHÁZMŰVÉSZETI TANÁCS. A magyar iparművészet kulturprogramjának biztató eredményeket ígérő gazdagodását jelentette az a három évvel ezelőtt megindított mozgalom, melylyel az Iparművészeti Társulat az egyházművészeti megrendeléseket hazai művészeknek akarta biztosítani. Ez az akció eredménnyel is járt és lehetővé tette egy Országos Egyházművészeti Tanácsnak mielőbb várható megalakulását, mely az egyházművészet fejlesztésének irányításán kívül gondoskodni fog a hazai munkások bevonásáról és az egyház összes művészi ügyeiben véleményező, részben pedig döntő joggal fog birni. Törekedni fog a papság művészi hozzáértésének egyházművészeti tanfolyamok útján való nevelésére. Ennek a nevelési programnak sikerét F i e b e r Henrik, a vallás- és közoktatásügyi miniszterium egyházművészeti referensének ösmert agilitása és mély tudása biztosítja. Az eddig rendezett tanfolyamokat a teológiai intézetek kiküldöttei, az Esztergom főegyházmegyei lelkészkezdő papság és P. Szent Vincéről elnevezett nőkongregáció tagjai hallgatták.

Lehetetlen örömmel nem fogadnunk ennek az egyre szélesebb alapokra kiterjeszkedő mozgalomnak művészi fontosságát és érdeklődéssel nem kísérni további munkáját. Az egyháznak művészi szükséglete százezrekre rug és ezek a százezrek eddig nagy-

A Szénásy-féle papírárugár kiállítása a Tavaszi Vásáron.
 Die Frühjahrsmesse in Budapest. Ausstellung der Papierwarenfabrik Szénásy.
 La foire de printemps à Budapest. L'exposition de la papeterie de M. Szénásy.
 The springmass at Budapest. Exhibition of Mr. Szénásy, paper-merchant.

részt külföldre vándoroltak. Tradicionális okok miatt. Sajnos, az egyházművészet olyan szoros viszonyban van az egyház ceremonális belső életével, hogy az e téren elért eredményeket csak időnkint, egy-egy kiállítás keretében tudjuk majd megállapítani. Ez azonban nem baj. A mozgalom élén állók elég garanciát nyújtanak nekünk arra, hogy a csendben, de szívós erővel megindult akció értékesen használja fel művészeink képességeit. A három évvel ezelőtt rendezett egyházművészeti kiállítás után bizalommal várjuk a legközelebbit, mely valószínűleg újabb dokumentuma lesz a magyar iparművészet ez irányú életképességének.

□ □ □

PÁLYÁZATOK. Budapest székesfőváros tanácsa plakát-pályázatot hirdetett a májusban megnyitandó állatkert számára. A plakátot 63—94 cm. méretben, legfeljebb három színben kell elkészíteni, a következő szöveggel: „Székesfővárosi állatkert. Nyitva reggeli 8 órától éjjel 2 óráig. Belépődíj Délután 5—7-ig és este 8—11-ig symphonikus hangverseny. Kávéház — vendéglő.“ A pályaműveket, melyeket a székesfőváros képzőművészeti tanácsa, esetleg ennek kiküldött zsürije bírál el, április 30-ikáig kellett a székesfőváros XIV. ügyosztályába (IV., Városház-utca 16.) benyújtani. Első díj 500 korona, azonkívül joga van a zsűrinek maximum öt pályatervet 100 koronájával megvásárolni.

A pályázat nagyon érdekes művészi feladattal szolgál, hihetjük, hogy nem lesz meddő. Néhány hiányt azonban konstatálnunk kell. A pályázati feltételek közül nem tűnik ki, hogy titkos-e a pályázat, vagy sem. Azt hisszük, hogy ez csak tévedésből maradt ki, mert nyílt pályázat esetén a zsűri csak a saját munkáját nehezíti meg, nehéz dolga lévén jó hangzású művésznevekkel szemben a részrehajlatlanság álláspontját megőriznie. Hibának tartjuk, hogy a megadott plakátszöveg nem teljes. Ez nagyon zavarja a betűkomponálást és a legjobb pályaművet is kiteszi a tönkretételnek, ha nem várt tömegű betűk beletoldását, esetleg az egész szövegtest újrakomponálását követeli utólag a művésztől. A plakát nem akta, ahol a később belétoldott sorok nem számítanak szépséghibának.

Az Általános Közjótékonyági Egyesület alkohol ellen küzdő alosztálya is plakát-pályázatot hirdetett a szokásos feltételek mellett. A plakátnak hangsúlyoznia kell az alkohol káros hatását, fel kell tüntetnie a hirdető egyesület címét és egy jelmondatot, melyekből többfélét ajánl az egyesület. Részletek az O. M. Iparművészeti Társulat utján tudhatók meg. Díjak ugyanolyanok, mint az előbbinél.

PÁLYÁZAT ÚJ OKMÁNYBÉLYEGEKRE. A pénzügyminiszter elhatározta, hogy 1913 január elsejétől új okmánybélyegeket hoz forgalomba. Művészi kivitelű bélyegeket kíván nyomtatni s ezek tervezésére művészeti pályázat kiírását határozta el. A miniszter a pályázati rendezésére az Országos Magyar Iparművészeti Társulatot kérte föl, melynek a pályadíjak kifizésére 4800 koronát bocsátott rendelkezésére. A pályázat határideje ez év szeptember 15-én jár le; a feltételeket a társulat közli a pályázókkal.

Amidőn ennek a pályázatnak a kiírását mi is közöljük, örömmel kell tudomásul vennünk, hogy ezzel a pályázattal ismét mód és alkalom kínálkozik tervezőinknek és művészeinknek egy olyan téren versenyre kelni, amely minden tekintetben művészi feladatot involvál. A pénzügyminiszter intencióját is helyeselnünk kell, amikor abból az elvből indul ki, hogy az okmánybélyegegyakori felcserélésével — minthogy abban egyéb célja nem igen lehet — módot nyújt arra, hogy művészeink minél művészeibb és tökéletesebb fejlesszék ezt a közkézen forgó — művészi terméket, mint sokszorosítást!

A „Wiener Werkstätte“ pályadíjnyertes képes levelezőlapja.
Preisgekrönte Ansichtskarte der Wiener Werkstätte.
Carte postale de l'Atelier Viennois.
Post-card of the Workshop of Vienna.

Képzőművészet

KIÁLLÍTÁS — INTERIEURBEN.

Letompított színek szonorikus összecsendülése; a formáknak — az egymástól elkülönözőknek is — lágy összefogódása, az interieur-hangulatnak félig lakás-szerű, félig atelieres elfinomodása, sok-sok artisztikus-ságra valló hajlam, az elrendezésnek valami borongós poézise: ezek tevődnek össze valami jóleső harmóniában, ezek szólnak hozzánk nesztelen beszéddel egy nagyon finoman, nagyon artisztikusan elrendezett helyiségben. Ha nem tudnók ezeknek a helyiségeknek a rendeltetését s csak úgy találomra lép-nénk oda be, az az érzésünk volna, hogy itt egy nagyon nobiles izlés és artisztikum számára rendeződtek be. Butorok, szövetek, drapériák, képek, szí-

nek, elrendezés, beosztás minden úgy van itt „össze-stimmelve“, hogy csak a nagyon beavatott szem für-készése tudja megállapítani, hogy ezekben a termek-ben, szobákban nem laknak emberek, hogy ez az intim életmiliő itt nem az állandó otttartózkodásért van így kontemplálva, hogy ennek az interieurnek a szándékossága — valami egészen más, mint a la-kásoké . . .

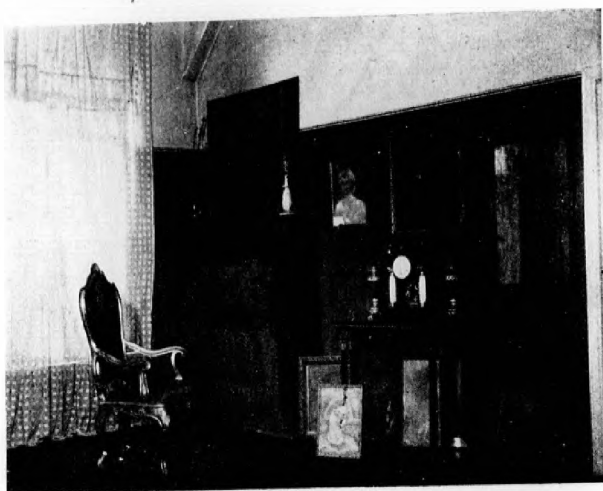
Azok, akik ismerik Budapestnek ezeket az izléses helyiségeit, azt is tudják, hogy ezeknek a berendezési stabilitása sincs állandósítva, hogy az a sok kép, amely most szinte artisztikusan kívánczik a falakra s amelyeknek csodálatosan mély lírai akkordja együtt muzsikál az egész interieur nagy színakkordjával, egy nagyon nobiles ötletből került ide. Hogyha az egy-

Gulácsy-kiállítás. Olajfestmény.
Ausstellung des Malers Gulácsy. Ölgemälde.
L'exposition de M. le peintre Gulácsy. Peinture à l'huile.
The exhibition of the painter Mr. Gulácsy. Oilpicture.

Gulácsy kiállítása Rónai Dénes műtermében.
Die Ausstellung des Malers Gulácsy in dem Atelier des Dionysus Rónai.
L'exposition de M. le peintre Gulácsy dans l'atelier de Denis Rónai.
The exhibition of the painter Mr. Gulácsy in the workshop of Denis Rónai.

Gulácsy kiállítása Rónai Dénes műtermében.
Die Ausstellung des Malers Gulácsy in dem Atelier des Dionysus Rónai.
L'exposition de M. le peintre Gulácsy dans l'atelier de Denis Rónai.
The exhibition of the painter Mr. Gulácsy in the workshop of Denis Rónai.

másra verődő drapéria-szinhatások irizálódását átfurjuk tekintetünkkel — az egyik nagy terem közepén állunk — azt is észrevesszük, hogy egy-egy képen apró cédulák jelzik, hogy a képet „megvették“.

Ez a kis cédula lesz árulója a valónak, a ténynek, amely az idegen előtt titok marad mindazideig, amíg abból meg nem állapította, hogy ezek a képek eladók s hogy az a vonatkozás, amely a képek és a termek között adódik, aféle kiállítási ügyre rezonáltat bennünket.

Ezek a képek: Gulácsy Lajos képei s a termek, amelyekben ezeket az impressziókat gyűjtöttük: Rónai Dénes váci-utcai szalónja.

Ide irhatjuk: nem is tiltakozunk az ellen, hogy a reklámszerűség ellen — tiltakozunk. Gulácsy neve a legegényibb művészet jegyét fődí, Rónai neve pedig annyira artisztikus és nobiles izlésű törekvésekkel jelent egyet, hogy méltán állíthatjuk Gulácsy nevével kapcsolatban annak az ideának az érdeméért egyenlő beállításba, amelynek perspektívájából a kiállításoknak egy egészen új eszméje fog teljességgel az idők folyamán kialakulni.

Kiállítás — interieurben! — ez a gondolat noha elvében ujnak nem is nevezhető, abban a formában, amelyben itt megvalósítva láthatjuk, gyakorlatilag és művészetileg is olyan komplet kialakultsággal szabta meg az intim kiállítások jövőjét, hogy abból immár princípiumok is levonhatók.

Hacsak az utolsó évtized budapesti és nemzetközi kiállításait figyeljük is meg, észre kell vennünk, hogy nemcsak a művészeti irányok rapid egymásutánja, szinte máról-holnapra való megváltozása történt, ha-

nem — talán éppen e fejlődések konzekvenciájaképpen — magukban a kiállításokban, azok rendezésének elvi kérdéseiben is történtek nagy átalakulások. A nagy tömegkiállítások hagyományait kezdte felváltani az egyéni kollektív kiállítás, amely után természet-szerűleg be kellett következni az interieurben való intim kiállításnak.

A kép ma már nemcsak művészeti szükséglete a kulturtársadalomnak, hanem lényeges feltétele lakásunk, interieurünk berendezésének. Elrendezésének, térhatásának immár bizonyos, artisztikumon alapuló elvei vannak.

Az interieurben való kiállítás tehát nem csupán egy-egy művész egyéni karakterének, művészi oeuvre-jének tökéletes szintézisét adja meg, nem csupán arra való, hogy intimebb közelségben érezzük az első pillanatra is az alkotó művész mondanivalóját, hanem okuljunk is belőle oly módon, hogy az egy-egy ilyen kiállításon látott és megfigyelt elrendezést, csoportosítást, a képnek a miliőben való érvényesülést elvileg áttranszponáljuk az otthonukba.

Belső élményeket revelálnak az itt nyert impressziók, amelyek sok-sok megértést teremtenek abban a kapcsolatban, mely az otthon, — az interieur — és a kép közötti kapcsolatban olyannyira nélkülözhetetlen diszpozíció.

Hogy ez a kiállítás, amelyről itt megemlékezünk, mindezt a legharmónikusabb stiluszérzésben juttatja érvényre, részben a véletlennek, részben a szándékoságnak az eredménye. Véletlen, hogy Gulácsynak lelki élményekkel telt, letompított színű, bűbajos — a szó legartisztikusabb értelmezésben az — pikturája stilusban hozzá hasonul ahoz a miliőhöz, amelybe azonban már nem a véletlen, hanem egy nagyszerűen előkelő izlésű gondolatasszociáció juttatta: Gulácsy és Rónaié.

Akik nem a harsogó művészi eseményeknek a kedvelői, hanem az intim és derűs művészi örömeiket kutatják, kedvüket lelik ebben a kiállításban: az első komoly interieurben való kiállításban! . . . i. e.

Tisztelettel felkérjük t. Cimet, hogy amennyiben lapunkra igényt tart és annak előfizetési díját még nem küldte be, vagy pedig annak előfizetésére magát b. aláírásával nem kötelezte, a díjat — csatolt utalvány felhasználásával — beküldeni sziveskedjék, mert annak hiányában a lap küldését jelen számunkkal be fogjuk szüntetni. A KIADÓHIVATAL.

A MŰCSARNOK TAVASZI TÁRLATA.

A művészeti politika fegyverzöreje közepett nyitották meg a Műcsarnok tavaszi tárlatát; a harci zaj folyik tovább a két tábor: a Szabadművészek Egyesülete és a Pax között. A mult évi harc eredménye erősen érezhető a most megnyílt kiállításon s tegyük hozzá: üdvös hatásban. A Képzőművészeti Társulat B. zsürije könnyelheti el — valószínűen utoljára — azt az elismerést, amely kijár ezekért az eredményekért.

Csak be kell lépnünk az első nagyterembe s rögtön tisztában leszünk, hogy mik ezek az eredmények. Nézzük a falakat s meglepetéssel kell konstatálnunk, hogy itt olyan változás történt, amely a legradikálisabb elvek hitvallóit is elméledésre készíti.

A tradicionális, akadémikus irányok, az „öregék“ táborának alig egy neve van itt jelen, a többi olyan név, amelyet jóformán még alig ismerünk.

A „fiatalság“ mintha váratlan ostrommal vette volna hatalmába ezeket a falakat, amelyeken csupa friss, sokat ígérő talentum biztatásának jeleit látjuk. Valami különvált, meglepő egyéniség, amely magával ragadna, nem igen akad ugyan közöttük — lehet, hogy a jövő másképp fogja ezt a föltevést beigazolni — sőt nem egy közülök már a fiatalság lázongó hevét is leszordinázta tulzott ökonómiával, de mindenképen eredménye az a mostani kiállításnak, hogy a fiatalság olyan arányban vesz benne részt, amilyenre itt alig volt példa. A fiatalságnak megvan az a joga, hogy akkor jusson szóhoz, amikor annak szükségét érzi, hogy ez az önkritikája helyes-e — a jövő fejlődésének legközelebbi étappejei döntik el...

Gulácsy festőművész a saját kiállításának interieurjében.
Kunstmaler Gulácsy in dem Innern seiner eigenen Ausstellung.
M. le peintre Gulácsy à l'intérieur de son exposition.
The painter Mr. Gulácsy at his own exhibition.

Gulácsy-kiállítás. Olajfestmény.
Aus der Ausstellung des Malers Gulácsy. Ölgemälde.
L'exposition de M. le peintre M. Gulácsy. Peinture à l'huile.
The exhibition of the painter Gulácsy. Oilpicture.

A fiatalságnak ez a tulsulyu térfoglalása okozta azután a rendezésnek azt a szertelennek látszó megvalósítást, amely az egyes nevek munkáit össze-vissza helyezte el. Egyes kiállítók műve három, négy teremben van, viszont a legellentétesebb irányok képviselői kerültek egymás mellé.

Mindjárt az első nagyteremben feltűnik egy csomó talentumos név: Kandó László, Basch Andor, Czigány Dezső, Bató József, Glatter Gyula, Körmendi Frim Ervin, Sándorné Kalivoda Kata és mások.

Kandó egy merész szinkombinációval megcsinált, finom portréján árulja el komoly talentumát, Basch Andor virágok és levelek közé komponált aktjaival szinte robusztus erővel hat. Czigány Dezső letompított zöldes tónusu női arcképén dekoratív tehetségét mutatja. Izmos tehetség Bató József is. Glatter Gyula két női arcképével mintha az angol arcképfestők elegáns modorának hatását árulná el — különösen nagyon graciózan megfestett női arcképén érezzük ezt. Egy kicsit több bátorságot, — pedig van hozzá talentuma — lendületet hozhatott volna magával. Nagyon talentumosak Romek Árpád és Mányai József figurális munkái. Körmendi Frim Ervin, aki a Művész-ház kiállításain tűnt fel, most már talentumának legjavát adja finoman megkomponált csendélet képein. A régiebb nevek közül Benczur Gyula szerepel csendélet képpel, továbbá Szlányi Lajos több szép tájképpel és Glatz Oszkár. Udvary Géza nagy kompozícióju Dante-képe gobelines finomságával hat.

A négy kisteremben együvé kerültek egészen az öregek és fiatalok. A II-ik teremben Zádor István, a finom és kiforrott rajzoló talentum, egy interieur-rel tűnik fel, Székely Andor, akit szintén grafikai műveiről ismer a közönség, ezuttal festményeket küldött — ebben is elárulja nagy artisztikumát. Magyar Mannheim egyformán tökéletes minden vásznán. A III-ik teremben Berkes Antal tűnik fel. A ködös tónusok után most áttetszőbb, tisztultabb technikájú festményeket állít ki. Itt vannak Dudits Andornak is a legjobb dolgai. A IV-ik teremben Iványi Grünwald Béla dominál négy képével. Kecskeméti sujtéket dolgozott fel; nagy lendületi szintetikus összefoglaló konturokban helyezi el színtöltőit. Fejlődésének újabb dokumentumai ezek a képek, amelyek meglepő, szinte grandiózus erővel tesznek bizonyosságot arról, hogy a magyaros sujté is magyaros, de egyszerűsmind artisztikus maradhat a legegényibb stílusban is.

Finomak Jávör Pál bidermeyerés csendéletei is. Perlroth Csaba Vilmos és Barta Ernő szintén csendéletet állítottak ki.

Nem vehetjük sorra valamennyi termet, ahol bizony sok-sok közepes munka van, de akad néhány nagyon talentumos név is. Egészen új s meglepő irányváltozást jelentenek Vesztróczy Manó művei. Különösen nagy kompozíciójú „Szent Lászlója“ árul el nem csak új utakon való haladást, de egy rendkívül izmos talentumot is.

Igen talentumos dolog Vidovszky Bélának Medgyaszay Vilma ábrázoló portréja. Kunwald Cézár férfi-portréja. Pentelei Molnár több becses — egy-némelyiken egészen kiforrt — képpel vesz részt ezuttal is. Artisztikus nagyon Keményffy Jenő pasztellje. Rózsaffy Dezső két szép csendéletet küldött. Csermely János tehetsége is sokat fejlődött.

A festőnők közül különösen Walleszné Gyenes Gitta neve tűnik fel. Aktja beállításban, felfogásban, egész stílusában a legtehetségesebb alkotásai közül való. Rohamosan fejlődő talentumának többi képei is erős dokumentumai.

A XVII. és XVIII. teremben Pataky László, a nemrég elhunyt művész mintegy 300 képből álló hagyatéka van kiállítva.

A szobrászat ezuttal kis számban van képviselve. Lányi Dezsőnek Bárczy polgármester anyjának kicsiben megmintázott portréja valóságos chef d'oeuvre. Finom a Telcs Ede portréja is. Beszédes „Tárogató“-ja, Liipola Irjő „Ébresztő energiá“-ja, Reményi József „Evezőse“ talentumos munkák. Csillag István és Szirmay Tomy plakettjei a plakettművészet igen értékes termékei.

I.

A MŰVÉSZI ARCFÉNYKÉPEZÉS.

Még nem is olyan régen, hosszú és szenvedélyes viták folytak arról, vajjon művészetnek tekintendő-e a fénykép vagy sem. Mindkét párt az érvek és ellenérvek egész arzenálját vonultatta fel álláspontjának védelmére. Azok, akik megtagadták a fotografiának művészi alkotásra való képességét, rendszerint azzal érveltek, hogy művészeknek csak az olyan alkotás tekintendő, melyet saját énjéből teremt a művész, mely magán viseli alkotójának szellemét és egyéniségét.

Szerintük a fotografia azonban csak szolgai másolata a természetnek, a kémia és optika produktuma, melyhez a művészetnek semmi köze.

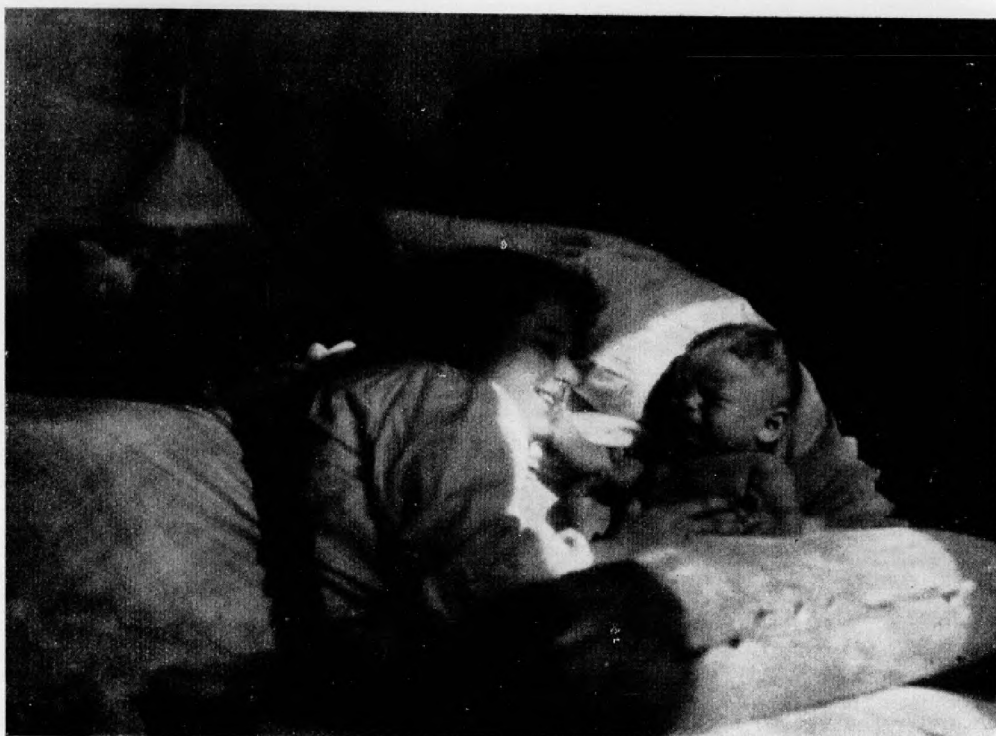
Ezzel szemben a fotografia védelmezői kimutatták, hogy a modern fényképezési eljárások oly tág teret engednek az egyéniség érvényesülésének, hogy a kész kép már semmi esetre sem tekintendő egyszerű másolatnak, hanem olyan művészi terméknek, melynek artisztikumát a fényképező személyes tulajdonságai döntenek el. Elismerik ugyan, hogy a fénykép alapját a kémia és optika szolgáltatják, de ezt az alapot csak vázlatnak tekintik, a kép felépítését azonban egyéni munkájuknak.

Ma már annyira leszűrődtek a nézetek és a laikus is elismeri, hogy ha a fotografia nem is tekinthető a „l'art pour l'art“ művészetének, de mindenesetre olyannak, mely tud művészt teremteni. Hiszen tény, hogy a gép és objektív csak holt eszköz. Épen olyan holt eszköz, mint az ecset és festék vagy az alakatlan márványtömb. Irányítója az ember. Hiszen egy festmény vagy szobor sem tekinthető ab ovo művészeknek. Hiszen ennek művészi kvalitásait is csak alkotójának művészi képességei döntenek el. Miért ne lehetne tehát egy teremtő erejű művészléleknek a fotografia instrumentumaival is saját énjét kifejezni? Nos hát épen itt van a kérdés ütköző pontja, melynek konkluziója az, hogy: művészt csak művészember alkothat és hogy ezt milyen technikával fejezi ki, az már egészen alárendelt kérdés.

Sajnos azonban, nagyközönségünk zöme nem is ismeri a fotografiának műbecscsel bíró alkotásait. Élelmes üzletemberek hangos reklámmal terelik magukra a közfigyelmet, míg a vérbeli művészek szerényen félrehúzódva várják megértésük idejét. Azok, akik a forumon legzajosabban hirdetik olcsó és nem is szabott áru művészetüket, többnyire tehetségtelen kontárok, akik elveszve a művészi fényképezés néhány külsőségeit, fércmunkájukat „művészi fénykép“ gyanánt oktrojálják a jóhiszemű, de felvilágosítatlan közönségre.

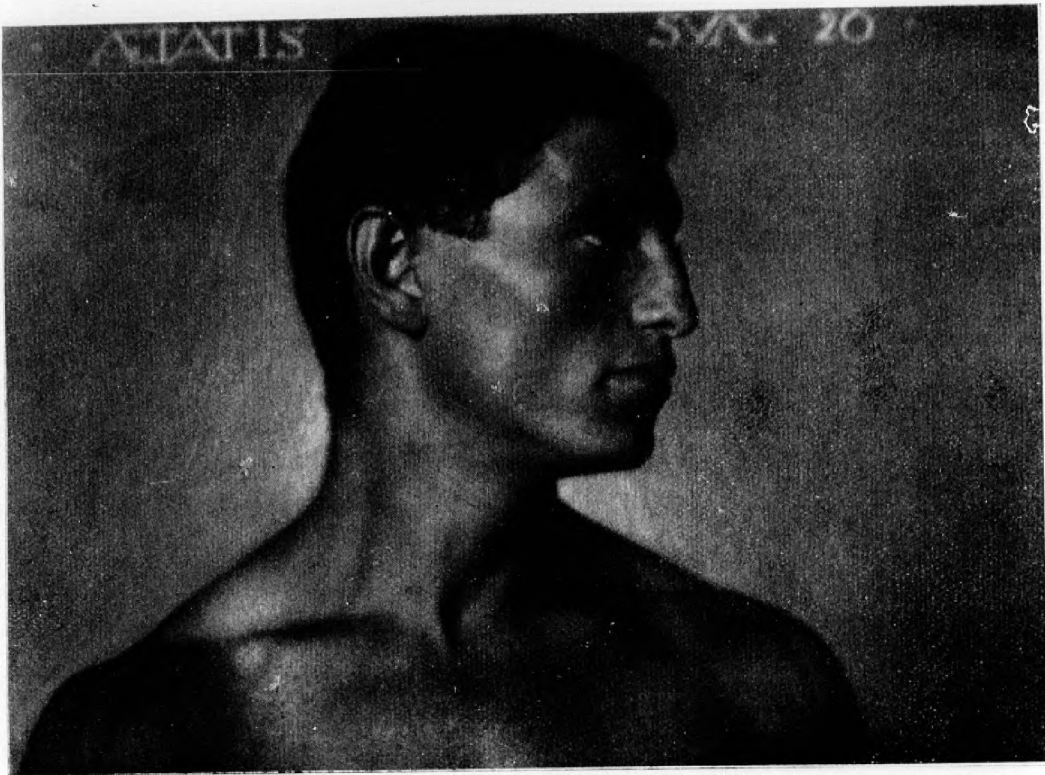
Interieur

Székely Aladár, Budapest.

Lylíke arcképe.
Révész Zoltán, Budapest.

Kalmár Lipót Budapest.

Ezek az álművészek főleg annak köszönhetik anyagi sikereiket, mert a jóízű közönség megutálta már a régi fotográfia hazugságait és sablonjait és inkább elfogadja ezeket a valójában rossz, de mégis ujszerűnek ható képeket, mint a régi recept szerint készülteteket.

Ha azonban alaposabban szemügyre vesszük az „állítólagos” művészi fényképeket, csakhamar rájövünk a szemfényvesztésre.

Ugyanaz a hazug póz és mesterkéltséggel világítás. Ugyanaz a megfagyott mosoly, kulisszaszerűség és last but not least — retus.

Az egész különbség csak abban van, hogy a régi formula szerint készült felvételeiket olyan papírra másolják, amilyent néhány igazi fotóművész is használ, képeiket nem kartonra, hanem merített papírosra ragasztják. Ezt azután „modern művészi fotográfiának” hívják, üvegalitkáikat pedig „fotóművészeti szalonnak”.

Mi ezzel szemben az igazi művészi fotográfia lényege? Néhány szóval jellemezve: visszatérés a természethez. Az embert, mint egyént kezeli és egyéniségének megfelelően iparkodik ábrázolni. A képmutatástól az igazsághoz, a mesterkedéstől a természethez fordul inspirációért.

Sutba veti a régi fotográfia összes ósdi rekvizitumait. Műterme egy kényelmes, elegáns lakószoba benyomását kelti, ahol az ember otthonosan érzi magát. Hiába keresnénk ott a festett lovagvárat, erdőt, mezőt ábrázoló háttérket, mely elé szalon- és báli ruhába öltöztetett embereket állítottak, mintha az erdőben vagy mezőn kötelező volna a szalon- vagy estélyöltözék.

A pappendekli-oszlopokat, korlátokat és egyéb „mű”-butorokat száműzték szobájukból. Nincs szűkségük a fejtartóra, mely oly veszedelmesen hasonlított a középkori inkvizíciós szerszámhoz. Szóval semmi sem maradt meg abból a sok lim-lombból, mely oly ijesztővé tette a régi fotográfus műtermét. Még az elengedhetetlennek tartott felső világítást is mellőzik. A modern fotográfia ugyanis abból az elvből indul ki, hogy az ember vagy a szabadban van és akkor minden oldalról éri fény, vagy valamilyen helyiségben tartózkodik és akkor csak oldalvilágítást kap. Az az eset azonban, hogy az embert közvetlen felső és oldalvilágítás egyszerre érje, csak a legritkább esetben történhetik, mely ritka kivételek semmiesetre sem képezhetik egy rendszer alapját. Épen ezért természetellenes és hazug a régi műterem világítása. Tagadhatatlan ugyan, hogy a fototechnika kezdetle-

Máté Olga Budapest.

ges állapotában, amikor még fényzegény optikával és érzéktelen negatív anyaggal kellett a fényképésznek küzöldnie, szükség volt a lehető legnagyobb fényre. Ebben az átmeneti időben technikai okokból a felső világitást is el kellett néznünk, de ma, a fototechnika hihetetlen fejlettségekor ezek az üvegházak jól bevalónak délszaki növények ápolására, téli kerteknek, de semmi esetre sem fotografiai műtermeknek.

Szerencsére már pusztulóban vannak és a meg-lévőket — hihetőleg már rövid ideig — csak a konzervatívizmus tartja még felszinen.

Nem szabad azonban azt hinnünk, hogy az a fényképész, aki oldalvilágítású műteremben dolgozik és más tekintetben is az új szellem szolgálatában áll, már művészfotografus volna. Ne tévesszük össze továbbá a modern fényképet a művészivel, mert míg az előbbi csak bizonyos divátáramlatoknak szülötte, addig az utóbbi, a művészi fénykép, divattól és áramlatoktól függetlenül, belső tartalmánál fogva, mindenkor egy-egy művészlélek szubjektív érzelmeinek kifejezési eszköze marad.

Cikkem illusztrálására közölt néhány képet csak úgy találomra ragadtam ki a sok művészi arcfénykép közül. Nem is volt velük más célom, mint az elméletet néhány sikerültebb képpel támogatni.

És ha csak azt értem el, hogy néhány ember különbséget tud majd tenni a művészinak hirdetett és tényleg művészi fotográfia között, akkor nem hiába íródtak e sorok.

Hoffmann Viktor.

□□□

A „MŰVÉSZHÁZ“ által megvásárolt gróf Zichy Rafael-féle rózsá-utcai palota átalakítási és berendezési munkálatait, mint értesülünk, Vágó József és László műépítészek tervezik és még ez év őszén teljesen be is fejezik, úgy hogy a „Művészház“ őszi tárlatát már valószínűleg saját palotájában fogja rendezni.

□□□

ÉPÍTÉSZETI HIR.

PÁLYÁZATOK. Április 30-án járt le a „Miskolc Kereskedők és Gazdák Köre“ házépítő r-t által klubhelyiségeket magában foglaló épületére hirdetett tervpályázat. Első díj 2000 korona, a második díj 1000 korona, a harmadik díj 500 korona, azonkívül a terv bármelyike 300 koronáért megvásárolható.

Május hó 29-ikén jár le a szerajevoji tartománygyűlés palotájára hirdetett tervpályázat, melynek építési költségei a berendezés és az előtér rendezése nélkül 700.000 koronában vannak megállapítva. I. díj 4000 korona, II. díj 3000 korona, III. díj 2000 korona és a IV. díj 1000 korona.

Pécsi József, Budapest.

Jelenet Bernard Shaw „Blanco Posnet“ című színművéből. (A Magyar Színház ujdonsága)
 Szene aus dem Schauspiel „Blanco Posnet“, von Bernard Shaw. (Neuheit des Ungarischen Theaters.)
 Une scène de la dernière nouveauté du Théâtre Hongrois. („Blanco Posnet“, par M. Bernard Shaw.)
 A scene from the novelty of the Hungarian Theatre. („Blanco Posnet“, by Mr. Bernard Shaw)

SZÍNHÁZ

SHAW-EGYFELVONÁSOSOK

a Magyar Színházban.

Oblomovnak egy régi, kedves, kis novellája jut eszembe.

Két szereplője van: a cézár és a kabátja. Egy dialógus, melyben a cézár az embert, az őszinte lényt, a kabát pedig a tekintélyt, a reputációt, a külszint játsza.

Ahányszor Shaw-darabot látok, mindig erre a kis párbeszédre gondolok. Egy az alapvonásuk: kegyetlen irónia, bántó őszinteség mindennel szemben. És az őszinteség akkor a legbántóbb, a guny akkor a legkegyetlenebb, ha a magunk bőrén izleljük meg azt.

Az embert önmagával szembehelyezni! — ez a Shaw-specialitás.

Más a cézár és más a kabátja!

Amolyannak láttatod magad, pedig ilyen vagy! Mindig talál módot, hogy a lényünket, ténykedésünket álarccal és anélkül bemutassa. Utálja a pózt, kineveti a nagyképűt, megveti az érzelgőst, a hirt, a dicsőséget semmibe se veszi. Küzd mindennemű presztizs ellen.

A népszerű ir költő pregnáns egyéniség és egyéniségének bélyegét rásüti minden munkájára. Az ördög cimborája, a Balga házasság, Az orvosok, mind csak eszköze, propagálója az ő nihilista elveinek.

Ezt a ténytet azért kell leszögezni, mert az az író,

ki a színpadot ennyire felhasználja saját céljaira, ki nem ismeri a megalkuvást a közönséggel, az lehet hatalmas agy, frappáns író, de nem mindig telt-házu ember.

Aztán még valami!

Shawnak megvan a tendenciája, az erősen konturozott tendenciája. S ennek a tendenciának diadalrajutásáért feláldoz mindent; publikumot, megszokást, receptet, így tehát önmagából következik, hogy az ellenérvei sem lehetnek nagyon komolyak.

Az ő elvének győzedelmeskedni kell, tehát mindent úgy állít be, minden ember úgy beszél, hogy az ő — már előre kítűzött — célja eléressék. Az emberek nem azt mondják, amit akarnak, hanem azt, amit Shaw akar. Ezt persze a valószínűség sinyli meg!

Előbb mondtam: gyűlöli a kultuszt. Misem természetesebb, hogy Napoleont is más világításban látja.

A Napoleon-imádók a félistent, a sors emberét látják benne, az ellenesek rossz politikusnak, mészárosnak mondják — a humanizmus nevében. Shaw nem csatlakozik egyikhez sem, nem tesz egyebet, mint levetkőzteti a korzikait.

Először is leveti róla a koronát (mert csak a tábornokot állítja be), majd elválasztja a hadseregtől, a táborokartól is, mindentől, ami a gloire-ját megadta. Bezárja egy kis szállodaszobába, megvacsoráztatja (nini, habzsolva, csámcsogva eszik!) és végezetül ad mellé egy nőt.

Tudjuk, nincs az a rettenetes világverő, nincs az a „Schlachtenlenker“, kinek ne adatott volna egy aszszony, ki előtt a cézár csak „pubi“ volt. Nem hatalmas, nem rettenetes, csak egyszerűen pubi.

Jelenet Ifj. Hegedűs Sándor „A kalandor” című darabjából.
(A Vígsház újdonsága.)

Szene aus dem Schauspiel „Der Abenteurer”, von Alexander Hegedűs jr.
(Neuheit des Lustspieltheaters.)

Une scène de la dernière nouveauté du Théâtre de la Gaîté. („L’Aventurier”
par Alexandre Hegedűs le jeune.)

A scene from the novelty of the Theatre of Gaiety. („The Adventurer”,
by Alex Hegedűs jr.)

És Shaw ezt a pubit adja Napoleonból!

Csodálatos harci tervekét sző, de amíg megrajzolja azokat — a körmét rája.

Erőszakos tud lenni az asszonynyal — de azért ideges, ha titkolnak előtte valamit.

Megnyeri a csatákat — mert fél a visszavonulástól. Olvasatlanul dobja vissza azt a levelet, mely feleségéről pletykálgodik, mert az imént a szőlősből — amikor nem látta senki — ugyanis elolvasta azt.

Ötletes, frappáns a kis darab, de túlon-túl magán hordja Shaw jellegét, tehát hibáját is.

Nem válogat az eszközökben, hogy igazáról meggyőzzön bennünket. Küzd a póz ellen és észre sem vesszük, hogy ez a küzdelem is póz.

Vegyünk csak egy példát.

Az asszony, ki Napoleonnal együtt van a kis, olasz szállodában, leveleket rejteget, melyeket a hős feltétlenül meg akar szerezni. Heves összecsapás, az asszony védekezik szeliden, erőszakkal, de ravaszul. Napoleon már tettelegességre gondol; az asszony hátratett kézzel, büszkén áll előtte, dacosan veti fel a fejét és várja a támadást.

A férfi féket vet az indulatának, nyugodtságot színel és az ismert színpadi mozdulattal (melyet már eltanultunk és alkalomadtán az életben is kezdjük használni) nyugodttá is válik.

Feszült pillanatok. Izgatottan lessük, hogy mi következik most? Az asszony is kíváncsi, a közönség is.

Napoleon előveszi burnótszelencéjét és a világ leg-gondtalanabb módján szipogat.

Percek mulnak, végre megkérdi az asszony: „Mi lesz most, mit fog most csinálni?”

Napoleon meg se fordul, csak úgy veti oda: „Elrontom a maga pózát!”

Hát azt alaposan el is rontotta!

De vajjon nem volt-e ez is póz!

És így tovább . . .

Az első darabban kevesebb a Shaw, de több az élénkség. És, hogy Blanco Posnet jobban tetszett, az csak amellett bizonyít, hogy a mi publikumunk Shaw-t nem értette meg, nem fért a közelébe. Az apró finomságok hatástalanul siklottak el, a vaskos dolgok pedig kellemetlen nyomot hagytak. Mondom, az első apróság jobban tetszett a Napoleon-skiccnél, de azt hiszem, az író maga nem adja oda a „Sors emberét” „Blanco Posnet“-ért.

□ □ □

STRINDBERG-EST

az „Új Színpadon”.

Egyszer volt, hol nem volt az lbolya-ország határán is tul, élt a Kéktoronyban Hattyuvér királykisasszony. Édesanyja meghalt, gonosz mostohája verte, büntette, még a patakhöz sem engedte le, hogy a lábát megmossa . . . Egyszer csak követségbe jött a Szőke herceg. Kék volt a szeme, sudár a termete, kócsagtoll a sisakján és amint meglátta tündérszép Hattyuvért . . . és mi ott ültünk másfél órán át és hallgattuk a mesét, hallgattuk merev pillantással, lekötött aggyal, csapongó fantáziával, őszinte haraggal és örömmel a Hattyuvér kisasszony nagy szerelmét, mely dacol a fogsággal, a kegyetlen mostohával, sőt dacol a halállal is, mert feltámasztja az ő szerelmesét.

Az „Új Színpad” olyat tett, amit még előtte színház megkockáztatni nem mert és ha annak idején tőlem kér tanácsot, vajjon színre vigye-e ezt a mesét, ugy a leghatározottabban lebeszélem. Sohse hittem volna, hogy öreg fejemmel és velem együtt még százan ilyen áhitattal, ilyen benső gyönyörrel tudjuk végig hallgatni a sokszor ismételt dajka-mesét.

Ezt mintha nem is Strindberg írta volna, hanem ugy született meg a skandináv köd egy lohengrines foszlányából.

Csupa poezis, csupa harmat, finom, fátyolszerű lira. Olyan, mint a hárfa hangja Elbájol, könybe lábad a szemed; de ne merd kutatni az eredetét, ne boncold, ne kutass, mert külön a fája, külön a húrja, csak tárgyak, értéktelenek, a szívhez nem férköznek. Ma, midőn egy-egy színdarab bemutatása után, a boncolgatások Niagarája ered meg a „lehetséges” és „nem

valószínű“ dolgok felett, amikor egy hamis hang, egy nem helyén való öltözék érzékenyen érinti kényességünket, akkor egy telt ház szünni nem akaró tapsal hívja vissza a már távozni akaró színészeket, és az előadás után állva, éljenezve köszöni meg az estét. Egy mese, amelyben nyoma sincs a valószínűségnek, melyet sehogyssem illeszthetünk bele a megszokott színházi bírálat szögletébe.

És amitől legjobban féltém: az elmesélés pompásan sikerült. Van tudniillik számtalan hatalmas gondolat, vagy finom, szubtilis idill, melyek addig hatalmasok, vagy addig idillikusak, míg gondolatban élnek. Ahogy megrögzítjük, ahogy testet adunk neki, úgy elvesztik a lenge fátyolszerűségüket és be kell látnunk, hogy ezek a gondolatok, ezek a mesék hevíthetnek, lázas extázisban tarthatják az agyat, de se vászonra, se papírra, se színpadra nem valók.

Ilyen a mese! Csigán-járó lovagok, gyorsan hervadó tulipánok, pillantás alatt öszülő hajfürtök, segíts-meg kürtök kedvenc, kozmopolita témái a mesének, de vidd a színpadra, valósítsd meg és a tragikum — komikussá, a lira — naivitássá válik.

Ettől féltém és kétszeres az örömöm, hogy féltémem alaptalan volt. Ezt pedig első sorban Gulácsy Lajosnak köszönhetem.

Ha Strindberg volt a mese költője, akkor Gulácsy volt az elmesélője. Ő festette a diszleteket és többet hozott ki, mint amennyit ebből a tenyeremnyi színpadból kihozni lehetett.

A függöny felgördült és még egy betű sem hangzott el, de a frappirozott közönséget tapsra ragadja a rendezés.

Csupa hangulat, szín, selyem, melegség, Gulácsy archaizáló, patinás kedve annyira kiragad a megszokott világból, hogy az első percekben tisztában vagyunk azzal, hogy itt semmi sem lesz természetes, itt nyoma sincs a „valószínűségnek“, itt furcsa földöntúli dolgok fognak történni. És ezzel meg van nyerve a csata.

Most csak arra kell vigyázni, hogy a beszéd ne zökkentsen ki a hangulatból.

Ezt különösen Simonyi Mária (Hattyuvér) csinálta meg jól. Kedves, vontatott, mesélő hangja mindvégig illúziókeltő volt; Antalfi (a herceg) ugyanígy cselekedett, de már kevesebb szerencsével. Mert ami a lány nál naiv, meseszerű volt, az nála erősen hasonlított a félszességhez. Belátom, nagyon nehéz szerep és csak nagyon kevés embernek sikerült volna olyannyira is, mint neki.

Ez volt az első magyar Strindberg-előadás és csudálatos, de a Hattyuvérben semmi sincs a „közismert“ Strindbergből, a kérlelhetetlen oppozíciós svéd költőből.

Emlékezem, néhány esztendővel ezelőtt Marco Bro-

cinernek egy kis tanulmányát olvastam „a filozófus és az asszonyról“. Ebben Strindberg csak néhány szóval volt kommentálva: „híres nőgyűlölő, 1905-ben egy darabja bukott meg, melyben az anyaszeretetet is kigunyolja“.

Pedig ő nem az asszony gyűlölete miatt ócsárolja az anyaszeretetet, hanem a benne lakozó oppozíció fel-lázad minden ellen, ami hamis érzélgés. Ezt a Strindberget is láttuk a Hattyuvért megelőző egyfelvonásosban. A „Halál küszöbén“ színpadképtelen munka csak arra szolgál, hogy a költő két műve között élesen megvonja a kontrasztot és hogy bemutassa Pesti Lajost, mint kitűnő Strindberg-színészt.

Élvezetes, értékes est volt ez a mai; nagyon szeretném, ha ez a színházi vállalkozás ne csak néhány jobbízű embernek volna a szórakoztatója, hanem jobb sorsra jutva, mint elődje a „Thália“, állandóan alapos, magvas irodalmat nyújthatna a színpadon.

□ □ □

Domokos Lajos.

MINDENÜTT JÓ ...

de a Vigszínház szombati bemutatóján nem volt jó. Meleg van és ilyenkor jó a meztelenség, ezt a Vig igazgatósága is tudja, ezért adatta elő Gavault ur bohózatát. Ez a meztelen darab azonban nem husból-vérből való, ellenben vérszegény, ötlet és szellem nélkül való, trágár unalom. Unalom.

A publikumot májusban már csak a pikantéria csábítja a színházba és ha ehhez durva cochonnéria kell, akkor a közönséget okoljuk. A Vigszínház hálás publikuma azonban nem érdemli meg az igazgatóságnak ezt a szellemi lekicsinylését.

Mindazonáltal megpróbálom az „operett“ tartalmát illedelmesen elmondani:

Vendrei ur állandó izgalomban van, mert színésznő barátja, Mészáros Giza, nemcsak leves és hus között csalja meg. Vendrei márki bájos özvegyasszony lánya, Gazsi Mariska asszonynak élethivatása, hogy drága papájának boldogságát, vagyis szeretőjét folytonosan visszaszerezze, mely szent célra sűrűn változó agyalágyult vőlegényeit használja fel, ezt kívánva szerelmi zálogul. Az urak tehát otthagyják saját szeretőiket és megindul a hajsza Mészáros Giza visszahódítására, kit végül Vendrei ur néhány alapos apacsüttele teljesen levesz a lábáról, mire a derék urak visszatérnek szeretőikhez. Mindenütt jó, de a legjobb otthon, a régi szeretőnél.

Ez a cselekmény, melynek epizódjai épp ily soványak és átlátszóak.

A darab egyetlen kellemes pontja a zene, mely csak egy kuplé betét ugyan és Weiner Pista érdeme: „Csak nem gondolja komolyan...“, de Vendrei és Mészáros snájdigan énekelték és táncolták.

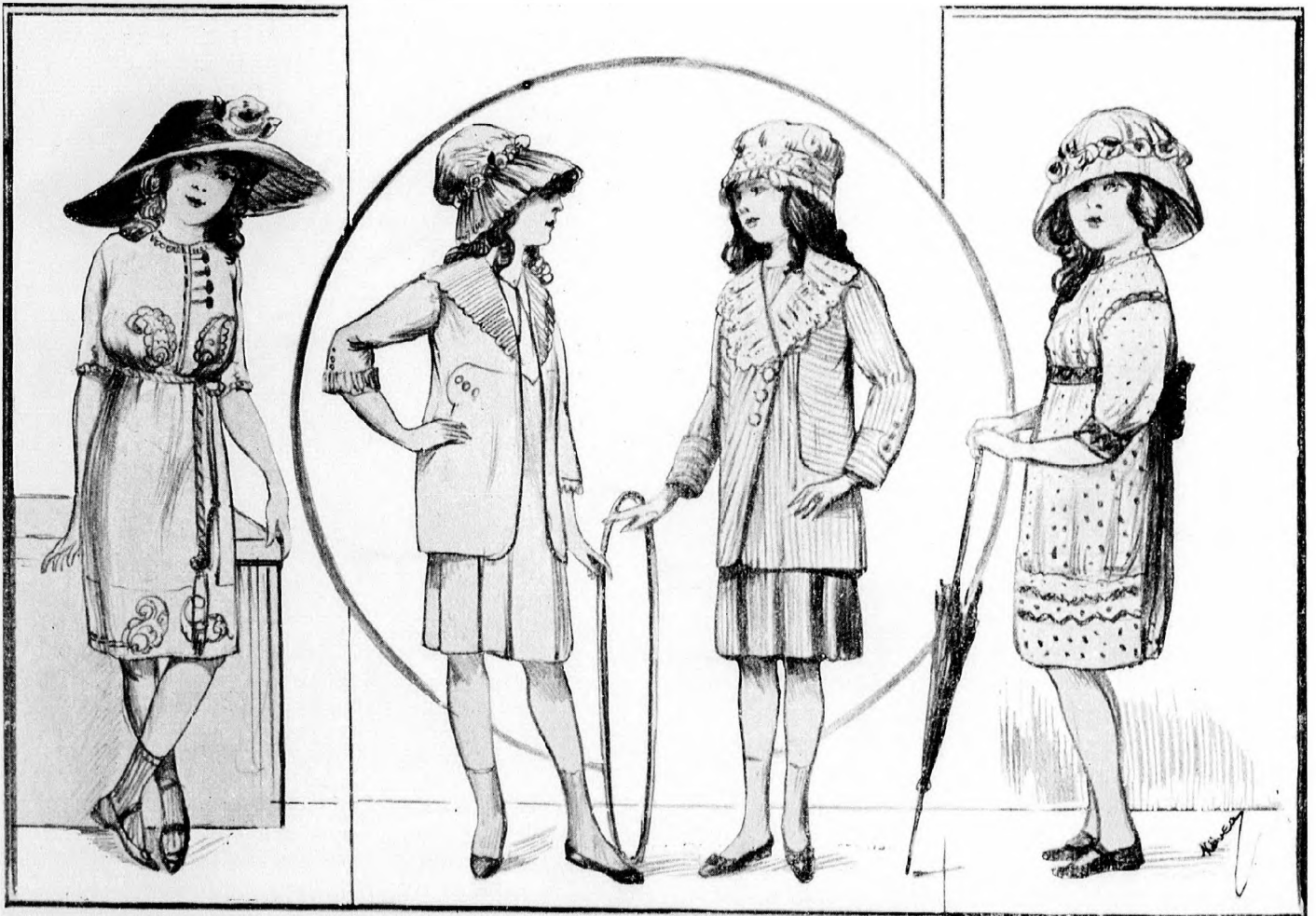
Vendrei tata igazán elsőrangú operettszínész, Tanay az egyik kretén-vőlegény szerepében majdnem kiváló és a többiek a darabhoz méltóan és a Vigszínház már szinte akadémikus jó előadásaihoz hűtlenül, elég gyengék. De azért az igazgatóság mégsem küldi jégeit a középiskoláknak. Jól teszi.

Divatművészet

E címen új rovatot nyit az „Interieur”. Az a széles program, amelylyel a lap megindulásakor megjelent, a művészetnek, iparművészetnek, színművészetnek jegyében alakult mai tartalmiságáig. Ez az új keret, amelylyel kibővül az Interieur, nem az egyszerű elhatározás eredménye; a dolog természetes rendje, programmunk kibővülésének szükségszerűsége hozta létre részben a divatművészet rovatának beillesztését. Van azonkívül egy másik momentum, amely ráirányította figyelmünket arra, hogy ennek az új rovatnak helyet adjunk lapunkban. Lapunk bőveges terjedelmű illusztráció-tartalma szinte involválta, hogy a divatművészet elsősorban mint illusztráció

helyet foglaljon az „Interieur”-ben. Lapunk megindulásakor programmba vettük már, hogy a művészetnek minden téren való nyilvánulását — akár ipari, akár más téren — fokozatonként belevonjuk a lap kereteibe, ez az újítás tehát csak egy programmpont megvalósítása, mint ahogy lapunk a jövőben is fog új keretekkel bővülni.

A divatművészet ma már a művészetnek anyagi tereumát sajátította ki, vonatkozásaiban oly sok helyen kapcsolódik vele, törekvéseiben annyi sok elvet vett át az ipari és képzőművészet irányaitól, hogy sok esetben csupán az anyagszerűség differenciálódottsága érződik a kettő között.

Gyermekruhák. — Eredeti modellek HOLZER cs. és kir. udv. és kamarai szállító divatterméből, Budapest, Kossuth Lajos-utca 9.

E rovatban első sorban a divatművészet illusztráció részének juttatunk domináló szerepet. A divat minden ágára ki fogunk terjeszkedni; nem indulunk megszabott elvekkel: hisz maga a divatművészet is annyira elágazó és oly nagy területeken mozog, hogy előre meghatározni ezt a keretet szinte meddő volna.

Tisztán elméleti kérdésekkel sem foglalkozhatunk s a gyakorlati kérdéseknek, a divatművészet gyakorlati részének ép úgy helyet adunk, mint az elméleti kérdéseknek.

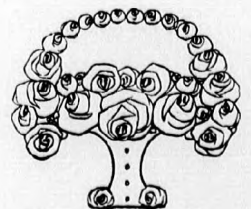
Trotteur-ruha dus himzéssel.

Alkalmi toilette fehér satinból, másszinü boritással.

Alkalmi toilette fehér satinból tunikával.

Taft-köpeny csipkegallérral.

Csipkeoilette; strucc-tollal díszített napernyő.

Elefántszürke kabát sötét aljjal.

Eredeti modellek „Old Bond Street” műterméből, Párisi-utca 2. sz.

Kávéház

REFLEXIÓK EGY VÁLASZTÁSHOZ.

Szép, ha egy testület egyik tagját, közbizalomból, diszes állásba emeli.

Különösen szép és diszes állás a csaknem 100 éves budapesti kávésiipartársulat elnöksége.

Anyagi tekintetben sem megvetendő sulya van a budapesti kávésiipartársulat elnökének, mert hisz a budapesti kávéházak értéke legminimálisabban számítva is legalább 20 milliót tesz ki.

Mégis az ily tiszteletbeli állásoknak a megtisztelt egyének legnagyobb részt kétszer szoktak örvendeni; egyszer mikor megválasztják őket, máskor pedig mikor megszabadulnak tőle.

A jelenlegi elnökválasztást szokatlan események előzték meg.

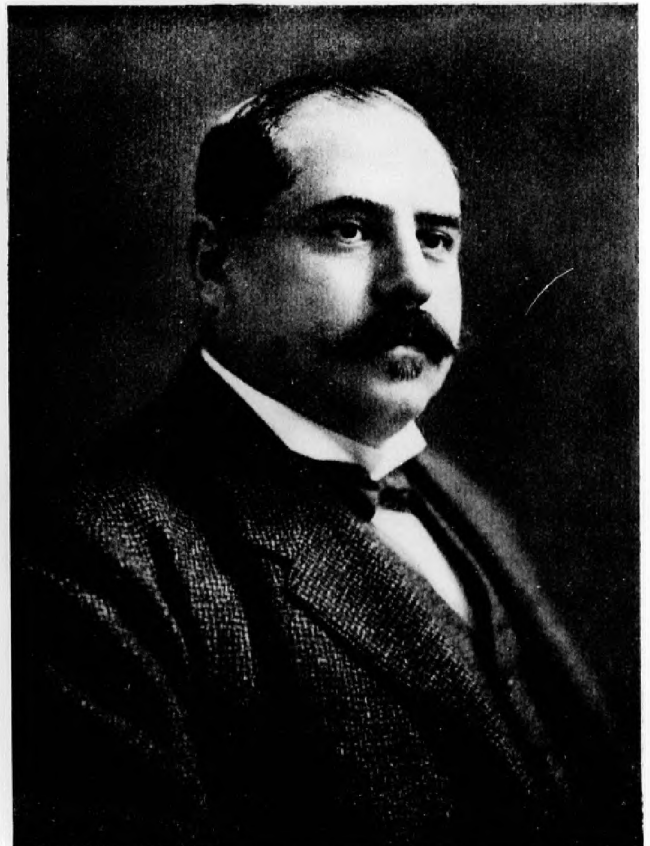
Elsősorban „Az Est”-nek nevezetes „Kávéházi krach” című cikke volt az, amely a kávéházak fényes tükörelablakai mögött kinos feltűnést keltett.

E sorok írója minden erejével megpróbálta a cikk hatását ellensúlyozni, de hogy milyen hatással, azt másnak kell elbírálni. Tény azonban az, hogy azóta újabb hitelmegvonásokról, perlésekről nem igen hallottunk.

Ezen az alapon indult meg az első agitáció az ipartestület volt elnöke ellen, s vádlói főleg azt hangoztatták, hogy nyilatkozata merénylet volt az ipartársulat tagjainak existenciális érdekei ellen.

Harsányi Adolf, a budapesti kávésiipartársulat volt elnöke.
Adolf Harsányi, der ehemalige Vorsitzende des Budapester Cafetier-Gremiums.
M. Adolphe Harsányi, l'ancien président de la Corp. des Cafétiers à Budapest.
Adolph Harsányi, the former president of the Corp. of Coffee-house-Keepers.

Weingruber Ignác, a budapesti kávésiipartársulat új elnöke.
Ignaz Weingruber, Vorsitzender des Budapester Cafetier-Gremiums.
Ignace Weingruber, président des cafétiers de Budapest.
Ignace Weingruber, president of the coffee-house-keepers at Budapest.

Seiffert Antal, a budapesti kávépartársulat alelnöke.
Anton Seiffert, zweiter Vorsitzende des Budapester Cafetier-Gremiums.
M. Antoine Seiffert, vice-président de la Corporation des Cafétiers.
Anthony Seiffert, vice-president of the Corporation of Coffee-house-keepers.

Upor József, a budapesti kávépartársulat első alelnöke.
Josef Upor, der erste Vorsitzende des Budapester Cafetier-Gremiums.
M. Joseph Upor, le premier président de la Corporation des Cafétiers à Budapest.
Joel Upor, the first president of the Corporation of Coffee-house-keepers at Budapest.

Berger Leó, a budapesti kávépartársulat örökös alelnöke.
Leo Berger, der lebenslang gewählte Vize-Präsident des Budapester Cafetier-Gremiums.
M. Léon Berger, le vice-président de la Corporation des Cafétiers, élu jusqu' à la mort.
Leon Berger, the vice-president of the Corporation of Coffee-house-keepers, elected for life.

Brück Károly, a budapesti kávé-szövetség alelnöke.
Karl Brück, Vorsitzender des Budapester Cafetier-Verbandes.
M. Charles Brück, président de la Fédération des Cafétiers.
Charles Brück, president of the Federation of Coffee-house-keepers.

Gárdonyi József, a budapesti kávé-szövetség alelnöke.
Josef Gárdonyi, zweiter Vorsitzende des Budapester Cafetier-Verbandes.
M. Joseph Gárdonyi, vice-président de la Fédération des Cafétiers.
Joel Gárdonyi, vice-president of the Federation of Coffee-house-keepers.

Holstein Zsigmond, a budapesti kávépartársulat pénztárosa.
Siegmond Holstein, Kassier des Budapester Cafetier-Gremiums.
M. Sigismond Holstein, cassier de la Corporation des Cafétiers.
Sigismond Holstein, exchequer of the Corporation of Coffee-house-keepers.

Kallós Márkus, a Kávé-Szövetség alelnöke.
Markus Kallós, zweiter Vorsitzende des Cafetier-Verbandes.
M. Marc Kallós, vice-président de la Fédération des Cafétiers.
Marc Kallós, vice-president of the Federation of Coffee-house-keepers.

A budapesti kávésiipartársulat tisztújító lakomája.
Bankett des Gremiums der Budapestér Cafetiers.

Banquet des cafétiers de Budapest.
Feast of the coffee-house-keepers of Budapest.

Ő nyilatkozatait igaznak vélte és semmi áron sem volt kapható arra, hogy azt a napilapokban cáfolja meg, sőt a lapunkban megjelent nyilatkozat első fogalmazványa szinte megerősítésnek és nem cáfolatnak hangzott.

Az agitáció többi támpontjai azután hamarosan kéznél voltak.

Sógora kávékereskedő, s ő azt mindenkinek ajánlja, összekötve a „Pannonia“ bankbeli érdekeltséggel, melynél lévő befolyását tisztán csak sógora érdekében érvényesíti, sőt a bankot is saját és sógorai érdekében irányítja, hogy a „Pannonia“ bank sok kamatot szed, s főleg voltak olyan üzletek, ahol annyi jutalékot szedtek, hogy már az egész tartozást ki-egyenlítettnek tekinthetnék vele.

Ezek azok a híresztelések, amelyek nyíltan szárnyaltak, a többieket csak suttozták, s ezekkel nem is foglalkozunk.

A dolog érdemleges tárgyalása nem tartozik e helyre.

Tény csak az, hogy a kávésiipartársulat elnökének nem lehet hivatása a kávésök és kávéházak bonitását csökkentő nyilatkozatokat tenni.

Nálunk, a panamák hazájában, cifrán virulnak az igazi tényleges és morális összeférhetlenségi esetek, s annyira megszoktuk már, hogy nem is vesszük észre őket.

Miért kell tehát összeférhetetlennek tekinteni azt,

hogy valaki a sógorát és nem annak ellenségeit vagy mondjuk konkurrensait támogatja?

Ami pedig a bankbeli érdekeltségét illeti, hát azt már igazán nem lehet valakinek előírni, hogy pénzét milyen bankba vagy vállalatba fektesse.

Bár még soha nevezett bankban nem voltam, onnan soha előnyöket nem élveztem, bátran merem állítani, hogy addig, míg altruista alapon egy becsületesen fundált kávésbank nem létesül, a „Pannonia“ bank ha nem is ideális intézmény, de semmi esetre sem rosszabb bármely más intézetnél.

De mindezekről teljesen függetlenül, legyenek Harsányi Adolfról, a magánemberről bármely véleménynyel, tartsák őt jó vagy rossz szívű embernek, önzőnek vagy önzetlennek, bátran és fenntartás nélkül magamévá teszem az igen tiszteletre méltó új elnök, Weingruber Ignácnak előttem tett azon kijelentését, mely szerint Harsányi Adolf távozásával az Ipartársulatot nagy veszteség érte, mert oly elnöke, mint ő volt, az Ipartársulatnak többet nem lesz, annyi időt, fizikai és szellemi munkát az Ipartársulat érdekeinek áldozni más elnök nem fog.

Adja Isten, hogy ne legyen igazunk!

255 1912. sz.

KÖRLEVÉL.

Értesítjük a t. tagokat, hogy ipartársulatunk hivatalos helyiségeit f. évi május hó 1-én a VIII., József-körut 38. sz. házba helyeztük át.

Budapest, 1912. április hó 23-án.

WEINGRUBER IGNÁC s. k., elnök.

A budapesti kávésiipartársulat újonnan választott tisztikara.
Der neugewählte Ausschuss des Budapester Cafetier-Gremiums.

Le comité nouvellement élu des cafétiers de Budapest.
The new committee of the coffee-house-keepers of Budapest.

ELNÖKVÁLASZTÁS A KÁVÉS- IPARTÁRSULATBAN.

A budapesti kávésiipartársulat f. évi április hó 15-ére egybehívott 97. rendes évi közgyűlésének napirendjére tüzte ki a háromévenként szokásos tisztújítás következtében megüresedett elnöki állás betöltését

A választmány kebeléből kiküldött kijelölő-bizottság erre az állásra egyhangulag Harsányi Adolfot, a társulat eddigi elnökét jelölte és általános volt a vélemény, hogy a közgyűlés bizalma ezuttal is megnyilvánul irányában.

Annál nagyobb meglepetést keltett tehát Ujor József alelnöknek a közgyűlés megnyitása alkalmából tett az a bejelentése, hogy az elnöktől levelet kapott, amelyben állásáról lemond és kéri a közgyűlést, hogy újabb megválasztásától tekintsen el.

Igen érdekes jelenség, hogy az a férfi, akit rövid másfél évvel ezelőtt emelt a közbizalom az évszázados ipartársulat tiszteletreméltó elnöki székébe, aki még néhány nappal a közgyűlés előtt is duzzadó ambi-

cióval foglalkozott a társulat közérdekű ügyeivel, — ilyen lépésre határozza el magát. Nekünk, akik a kávésiipar és az ipartársulat ügyeit a nyilvánosság szemüvegén át vizsgáljuk, igen hálás téma volna most e lemondás okait kutatnunk és a kritika retorikáján átbocsátva megállapítanunk az igazi okokat, amelyek egy nagy tehetségű férfiut arra készítettek, hogy megváljon attól az állástól, amelyet lelkesedéssel és szeretettel töltött be. De nem óhajtunk ezzel a kérdéssel bővebben foglalkozni, megelégszünk annak a rideg ténynek a konstatálásával, hogy a választás lezajlott és annak eredménye szerint — tulnyomó nagy többséggel — Weingruber Ignác került az ipartársulat élére.

Tartózkodó álláspontunk azonban nem akadályozhat meg bennünket abban, hogy most, amidőn — egyelőre legalább — lezárultak Harsányi Adolf elnöki működésének aktái, néhány sort ne szenteljünk e működés méltatására. Tehetjük ezt annál is inkább, mert — úgy véljük — a szakipar minden egyes művelője, sőt mindenki, aki ennek az iparnak a

sorsa iránt érdeklődik, elismeri, hogy ez a működés eredményekben gazdag és a jövőre való kihatásában korszakalkotó volt.

Harsányi Adolf nagy műveltségén, széleskörű tudásán, óriási élettapasztalatán kívül a köz iránt nemesen érző szívet és véghetetlen ügyszeretetet vitt magával elnöki állásába. A társulat irodájában és munkaközvetítőjében nap-r nap után megjelenve, órákat töltött ott, minden felet személyesen fogadott, minden ügyet önmaga intézett el, figyelmét a legkisebb dolog sem kerülte ki. Ha üzleti ügyei miatt vagy üdülés okából távol volt a fővárostól, állandó levelezést tartott fenn helyettesével és sokszor a messze külföldről adta meg az irányító utmutatást az ügyek vitelére.

Nagyobb szabású tervei közül kiemelkedik: a munkások béreinek rendezése és a munkások nyugdíjra való biztosítása. Mindkét eszméjét az a közgyűlés emelte határozat erejére, amely lemondását tudomásul vette.

A társulat gazdasági ügyeinek vitelében Harsányi maga volt a megtestesült gondosság. Éber figyelemmel őrködött a társulat pénzügyi egyensúlyán, a gondos családapa figyelmével kezelte a vagyont és kutatott új jövedelmi források után, a tagok megterhelése nélkül. A hírlapszállításból ma közel 6000.— korona évi jövedelme van az ipartársulatnak; ez is Harsányi gazdasági tevékenységének eredménye.

Elnöki programjából sikerült megvalósítania az ipartársulat régi törekvését, amely a társulati székház szerződésére irányult, viszont utódjára hagyta örökül a tanonciskola fölállítását, amely kérdéssel — on revient

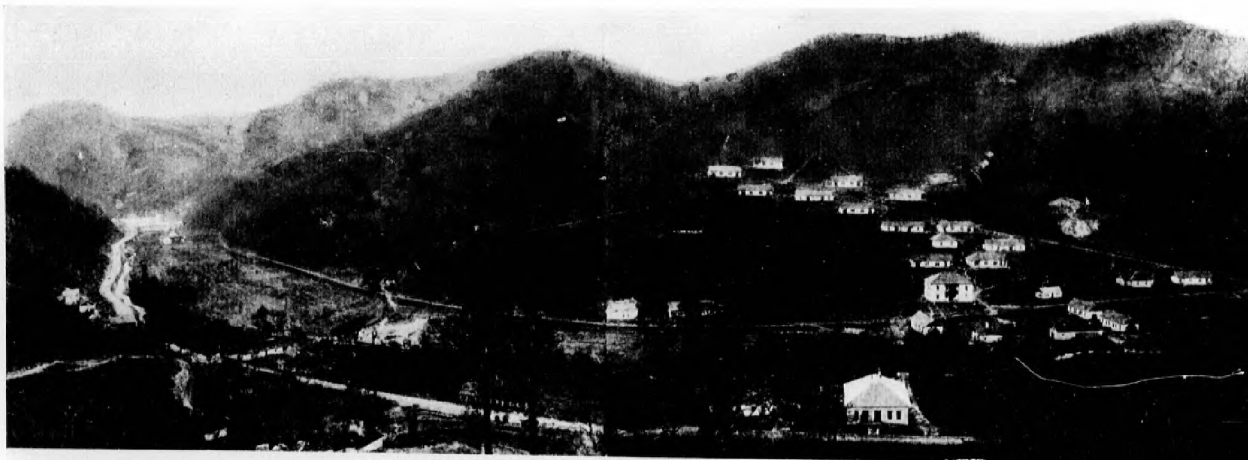
toujours — mint régi tanárember különös szeretettel foglalkozott.

Ha még megemlítjük, hogy nagy munkálkodást fejtett ki a kávéházi vacsorák ügyeinek rendezése, valamint a telefondijszabás reformja körül: nagyjában vázlatos képét adtuk közérdekű tevékenységének, amely maradandó nyomokat hagyott hátra a kávéipartársulat annaleseiben és az ipar művelőinek örök háláját kell hogy biztosítsa számára.

Az új elnök Weingruber Ignác a tagok lelkesedése közepette foglalta el hivatalát és programjában, amelyet körlevél útján is közölt a tagokkal, az eddigi irány főntartását jelöli meg követendő elgyanánt. Várakozással nézünk működése elé, mert egész férfiúnak ismerjük, aki ipara iránt mindenkor lángoló szeretetet tanusított és aki a társulat tagjai között páratlan népszerűségnek örvend. Nem lehet kétséges, hogy az elnökség és a választmány tagjai, akik régi munkatársukat tisztelik az új elnökben, lelkesedéssel fogják őt követni a megjelölt uton, biztosan reméljük, hogy a társulat jövőbeli működése is a hasznos munka jelszavában fog lefolyni és a sikerek gazdag sorozatát fogja megteremteni, amire az új elnök buzgó és közkedvelt személye a legnagyobb biztosíték.

□ □ □

MÁR MEGEMLÉKEZTÜNK róla, hogy Pallai Miksa Budán, a Lukács-fürdővel szemben nagyszabású szállodát épített. Mint most értesülünk, az abban levő kávéházat Komlós Ármin jóhírű vidéki szállodás bérelte ki és a kávéház berendezésével az „Általános berendezési r. t.”-ot bizta meg.

A „Szandrik” magyar ezüst- és fémáru gyár r.-t. telepei Alsó-Hámoron, Bars megyében.
 Die Werkstätten der Silber- und Metallwarenfabrik „Szandrik” in Alsó-Hámor (Komitat Bars.)
 Les usines de la fabrique de marchandises en argent et en métaux „Szandrik” à Alsó-Hámor.
 The works „Szandrik” at Alsó-Hámor, for manufacturing of merchandises of silver and metal.

A SZANDRIK MAGYAR EZÜST- ÉS FÉMÁRUGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Gyár: Alsóhárom, Bars megye.

Központ: Budapest, Semmelweis-utca 9.

A Selmezbányát Zsarnóczával összekötő uton, Bars megye határában terül el a Szandrik magyar ezüst- és fémárugyár villaszerű elhelyezésben, melynek elbájosító hatását még tetemesen fokozza vadregényes vidéke, erdőkoszorúta hegyeivel és köröttük hullámvonalban meghuzódó völgyeivel.

A gyártelep pusztája látása már sejteti, hogy itt művészet és izlés lelt otthonra. Működésben levő gépek moraja serény és lázas tevékenységre engednek következtetni, míg a gyár körül fekvő konsum, posta- és távirdahivatal, a kaszinóépület, elemi és ipariskola, az izléses kivitelben készült tisztviselői és munkáslakások az egész telepnek a modern városrész jellegzetes képét kölcsönzik.

E méretekben és kiterjedésben egyaránt hatalmas vállalat sokoldalú üzemeivel 500 munkásnak ad tisztességes megélhetést, — kik közül alig 2°/_o idegen honos — s gondoskodik arról, hogy a mesterségük gyakorlásához szükséges ismereteket elsajátítsák és e célból az elemi iskola mellett annak továbbképző kiegészítéseként külön ipariskolát is tart fenn, melyben a növendékek teljesen szakszerű gyakorlati és elméleti oktatásban részesülnek.

A szellemieken kívül az anyagi téren is kiválóan gondoskodik a vállalat a munkásairól. Ingyen lakást szolgáltat nekik és e célból egy 20 kat. holdnyi területen rövid fennállása óta 52 villát építtetett, melyek közül 1 a tisztviselőknek, a többi pedig a munkásoknak szolgál otthonul. A vállalat sajátjából létesített

egy fogyasztási szövetkezetet, hol a tisztviselők és munkások legolcsóbban szerezhetik be szükségleteiket.

A fémraktárban óriási készletet találunk nyersanyagokból. E nyersanyagok a szomszédos öntödében óriási olvasztó-kemencékben, illetve tégelyekben tömbökbe öntetnek és a modern technika, valamint a szakavatott munkások közreműködésével a szemléltet valósággal meglepő könnyedséggel készíttetnek elő a további feldolgozásra.

Az öntőde melletti hengerművekben állítják elő a lemezeket különféle méretekben, innét azok a géptermekekbe kerülnek és láthatjuk azután, hogy miképp készülnek aránylag vastag lemezekből a különböző tárgyak, hogyan kerül ki a nyers fémdarabból hengerlés, préselés közben ismételt izítás, edzés, reszelés, köszörülés, csiszolás és fényesítés folytán pl. egy tökéletes szép evőkanál.

A felhasznált fémek jósága külön kémiai laboratóriumban vizsgáltatik meg és csakis a teljesen kifogástalannak talált anyag kerül feldolgozásra.

A köszörült áru egy része beezüstözés végett egy nagy galvanoplasztikába, majd a fényesítőkhöz jut, honnét mint vakítóan ragyogó kész áru kerül ki a forgalomba s mint ilyen, a gyár dicsőségét hirdeti és höní iparunk fejlettségéről tesz bizonyosságot.

Meglepő és lebilincselően érdekes a hatalmas gépterem. Az ott levő legkülönbözőbb erő- és munkagépek, prések stb. sokasága, változatossága és óriási teljesítőképessége (egyik-másik egy millió kgr-nyi nyomásu) a jelenkor technikai vívmányainak legmagasabb színvonalán állóknak mondhatók.

A vállalatnak saját szobrászati és tervezési műtermei vannak kiváló művészi erővel, ezekhez csatlakoznak a vésnők, cisellőrök és fényképzési termek.

A „Szandrik” magyar ezüst- és fémárugyár r.-t. telepei Alsó-Háromon, Bars megyében.
Die Werkstätten der Silber- und Metallwarenfabrik „Szandrik” in Alsó-Három (Komitat Bars.)
Les usines de la fabrique de marchandises en argent et en métaux „Szandrik” à Alsó-Három.
The works „Szandrik” at Alsó-Három, for manufacturing of merchandises of silver and metal.

A műhelyek mellé sorakoznak a terjedelmes áru-raktárak, csomagoló- és szállítócsarnokok és irodahelyiségek.

Két erőközpont szolgáltatja a gyári üzem részére a hajtóerőt, saját gázfejlesztője pedig a világító- és fűtőgázt.

A Szandrikban előállított áruk ép az előnyös technikai berendezés és szakavatott vezetés következtében kiváló jó minőségük és mérsékelt áruk folytán nagy kelendőségnek örvendenek.

Rendkívül gazdag és változatos a választék alpakka- ezüst- és kinaezüst-evőeszközökben, diszműárúkbán és használati cikkekben, különösen kiemelendők a kávéházi, vendéglői és szállodaberendezési cikkei, melyek szolid, tetszetős és modern kivitelük miatt ugy bel-, mint külföldön előszeretettel vásároltatnak.

Nagy érdeme a vállalatnak, hogy bevezette a tiszta nikkal főzőedények gyártását is, mely cikk szépsége, izléses kiállítása, de főleg használhatósága és tartósága által az összes forgalomban levő főzőedényeket felülmulja. Szinte elpusztíthatatlan, egészségügyi szempontból pedig a legtökéletesebb.

A nagy kereslet folytán a vállalat üzemét rohamosan nagyobbította, sőt sikerült neki a jó hírnévnek örvendő Hermann J. L. bécsi gyári vállalatot is érdekeltiségébe vonni, úgy hogy ennek elismerten kiváló minőségű gyártmányai szinte rendelkezésére állanak.

Örömmel adunk tehát kifejezést, hogy zsenge magyar iparunk ismét oly vállalattal rendelkezik, mely minden tekintetben eredménynyel veheti fel a versenyt a külfölddel szemben és nincs ráutalva a vevőközönség, de különösen a kávé- és vendéglősiparunk, hogy berendezési cikkeit a külföldön vásárolja, mert azokat itthon közvetlen és megbízható forrásból legalább is oly előnyösen szerezheti be.

Képeinken bemutatjuk a vállalat gyárát és munkás-telepét.

□ □ □

SZÁLLODAALAPÍTÁSOKRÓL adtunk hirt legutóbbi számunkban. Ma ismét 2 újabb szállodaalaptásról kaptunk hirt. Az egyik Egervary Géza vállalkozó, ki tudvalevőleg a Rákóczi-uti Fehérló szállodát nagyobbítja és nyitja meg őszre, „Hunnia” szálloda név alatt. A másik Goldmann József tejkereskedő Baross-téri alapítása. Mint halljuk Goldmann a keleti p. u. érkezési oldalára néző Festetich-utca sarkán levő telken vállalkoznék nagyobb szabású szállodaalaptásra.

AZ „UPOR” KÁVÉHÁZ társas bérletéből, mint már jeleztük, Mészáros Győző kivált és helyette Stern Zsigmond lépett be. A kávéház ez alkalommal nevet is cserélt, amennyiben új tulajdonosai „Unió” kávéháznak keresztelték el. A közvetítést Hirschkovits Károly irodája intézte.

A „Royal” kávéház Marosvásárhelyt.
Kaffeehaus „Royal” in Marosvásárhely.
Café „Royal” à Marosvásárhely.
Caffe-house „Royal” at Marosvásárhely.

AZ ÁLTALÁNOS BEREDEZÉSI RÉSZV.-TÁRS. ELMULT ÉVE.

Az Általános Berendezési Részv.-Társ. folyó évi április 29-én tartotta meg harmadik rendes évi közgyűlését a részvényesek élénk részvétele mellett.

Hogy ezen vállalat mennyire felel meg a hozzáfűzött várakozásnak, annak élénk dokumentuma az 1911. évi működésről az Igazgatóság által a közgyűlés elé terjesztett évi jelentés, melyet alant egész terjedelmében közlünk.

Az alaptőke-emelési határozattal kapcsolatban felhívjuk összes olvasóinkat és üzletbarátainkat a ritka alkalomra, hogy rövidesen próbálják meg biztosítani részükre a részvényjegyzést, mert ezen értékpapírok a névértéknél körülbelül 50%-kal magasabb értéket képviselnek, és még eddig mindig legalább 10% osztalékot fizettek.

A közgyűlés úgy az igazgatóságnak, mint a választ-

mánynak a felmentvényt megadta és az összes előterjesztést egyhangulag elfogadta.

Tisztelt Közgyűlés!

Idei jelentésünk előterjesztésekor abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy sok beszédre szükségünk nincs. A közkézen forgó és alapszabályaink értelmében közzétett Mérleg és Nyereség-Veszteség-Számlánk minden szónál szebben beszél. Nyereségünk a tavalyival szemben hatalmas emelkedést mutat és figyelembe véve aránylag csekély anyagi erőnket, mely összesen 100,000 K-át kitevő alaptőkénkből áll, az eredmény fényesnek mondható. Alapos a reményünk, hogy ennél az eredménynél nem fogunk megállni, mert cégünk teljesítő képessége mindinkább fokozódik, hirneve állandóan emelkedőben van, miáltal remélhető, hogy regie-kiadásunk egy nevezetes tétele, a szerzési költségek, jutalékok állandóan csökkenni fognak.

Az elért eredmény és forgalmunk emelkedése arra indít bennünket, hogy a t. Közgyűlést alaptőkénk fel-emelésének elhatározására kérjük.

A lefolyt 1911. esztendő történetét számszerű adatokban a következőkben terjesztjük elő:

Az általunk összeállított, a felügyelő-bizottság által megvizsgált és alapszabályaink értelmében közzétett mérleg tanúsága szerint 1911. évi tiszta nyereségünk 56,943 K 95 f-t tesz ki.

A t. Közgyűlés előtt fekszik Nyereség-Veszteség-Számlánk is, mely szerint bruttó-nyereségünk 144,114 K

87 f., üzleti kiadásaink 87,170 K 92 f-t tesz ki, mely két tétel közötti differencia a mérleg szerinti tiszta nyereséget.

Indítványozzuk, hogy a kimutatott 56,943 K 95 f nyereségből alapszabályaink 8. §-a értelmében

az igazgatóság javadalmazására	8,541 K 45 f
a felügyelő-bizottság „	1.500 „ — „
osztalék gyanánt felosztandó ...	10,000 „ — „
rendes tartalék dotációjára fordítandó ...	10,000 „ — „
veszteség-tartalék dotációjára fordítandó ...	26,902 „ 50 „
összesen ...	56,943 K 90 f

fordíttassék.

Kérjük a t. Közgyűlést:

1. méltóztassék jelentésünket tudomásul venni, az 1911. évi Mérleg- és Nyereség-Veszteség-Számlát jóváhagyni és a nyereség mikénti felosztására vonatkozó javaslatunkhoz hozzájárulni;
2. méltóztassék az igazgatóságot 5 évi időtartamra megválasztani;
3. méltóztassék a felügyelő-bizottságot 1 évi időtartamra megválasztani;
4. méltóztassék a felügyelő-bizottság tagjainak díját az elmúlt évre egyenként 300—300 K-ában megállapítani és végül az 1911. évre ugy nekünk, mint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni.

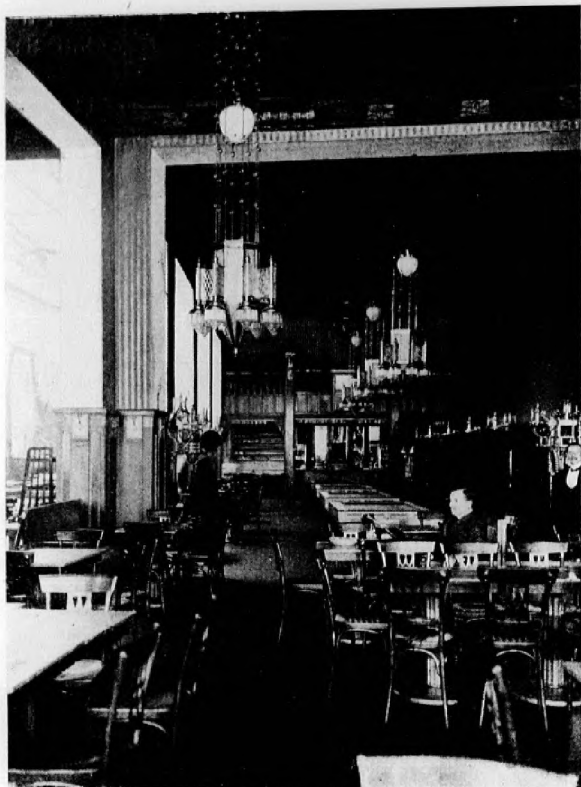
Budapesten, 1912 április 29-én.

Az igazgatóság.

A „Royal” kávéház
Marosvásárhelyt.
Kaffeehaus „Royal”
in Marosvásárhely.

Café „Royal”
à Marosvásárhely.
Caffe-house „Royal,”
at Marosvásárhely.

A „Royal” kávéház Marosvásárhely. — Kaffeehaus „Royal” in Marosvásárhely.
Café „Royal” à Marosvásárhely. — Caffe-house „Royal” at Marosvásárhely.

STAUZS JÓZSEF „ROYAL” KÁVÉHÁZA MAROSVÁSÁRHELY.

Tervezték: Révész és Kollár budapesti műépítészek.
Készítette az „Általános Berendezési r. t.” Budapest.

Ha a történelmi hagyományok és dicső emlékek kincses Kolozsvár városát tették is meg Erdély fővárosának, régen köztudomású tény már, hogy ez a város nem fejlődésképes. Kulturális szempontból ma még tényleg első emporiuma a Királyhágón tuli résznek, mégis ipar és kereskedelmi jelentőség szempontjából Brassó és Marosvásárhely tulajdonosai. Különösen ez utóbbi város fejlődése az utolsó két évtizedben vett hatalmas lendületet. Ez a hatalmas fejlődés és az azzal kapcsolatosan fejlődött kulturális igények életet a város legújabb látványosságának, a „Royal” kávéháznak. Ennek a kávéháznak megteremtésénél megvoltak a kellő alapfeltételek, az alapító anyagi ereje és áldozatkészsége, a tervező műépítész nagy gyakorlata és zseniálitása, a berendező cég pedig a tervezők lángeszű ideális megoldásait praktikusán és kitűnően váltotta életre. A város hatalmas intelligenciája méltányolta is a részére hozott kockázatot és áldozatokat és ezt azzal dokumentálja, hogy az új vállalkozást intenzív pártfogásában részesíti.

A első berendezést 4 képben fentebb mutatjuk be olvasóinknak.

LEHMANN ÉS TÁRSA elsőrangú modern egészségi hydroterapeutikai, szellőztetési, fűtőtelepek szállítási és felszerelési vállalat ismertetését jelen számunk külön melléklete gyanánt közöljük s erre az olvasóközönség figyelmét külön is felhívjuk.

KALLÓS MÁRKUS, a „Király” és „Simplon” kávéházak volt tulajdonosa — mint már megírtuk — a Rákóczi-ut és Luther-utca sarkán épülő palota földszintjén kávéházat létesít. Mint most értesülünk, a kávéház berendezése egyike lesz a legfényesebbeknek Budapesten. A terveket Benedek Dezső műépítész, míg a berendezést az „Általános berendezési r. t.” készíti. A helyiség megnyitása augusztus 1-re tervezetik.

A BEREZKY ÉS TÁRSA SVÁBHEGY NAGYSZÁLLODA bérletét, mint értesülünk, Ungár és Fischer (Budapest, Rákóczi-ut 9.) financirozta.

□ □ □

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

TERRASZRÁCS-PÁLYÁZÓK. A március 15-én lejárt pályázat résztvevőit — kik jutalomban nem részesültek — újból felhívjuk, hogy munkáikat és jelíges borítékaikat vegyék át a kiadóhivatalban, ellenesetben azokért felelősséget nem vállalunk.

FÁBRY REZSŐ, BPEST. Pályázatát nem vehetjük figyelembe, mert a pályázati feltételek szerint csak jelíges levelekkel felszerelt munkák kerülhetnek bírálat alá. A pályázat kiadóhivatalunkban rendelkezésére áll.

GRAFIKUS. Plakát-pályázatunk hirdetése már egyik legközelebbi számunkban lát napvilágot.

IGYUNK PALACE CASINO PEZSGÓT.

Stern, Merkel és Társai
Budapest, VII., Kazinczy-utca 47.

Hazánk egyik legrégebbi csillárgyára.

RECORD RADÓ IRODAFELSZERE-
LÉSI VÁLLALAT
BUDAPEST, VI., LOVAG-UTCA 3.

Szállít kávéházak részére modern kivitelű árlapokat, pénztári iveket és
Telefon 72-17. egyéb nyomtatványokat. Telefon 72-17.

 Papirasztalkendők gyári raktára.

EHRlich Gyula és TSA

Budapest, VII., Akácfa-utca 59.

TELEFON 49-45. Sörgöncim: „BRUNOLA”

A RAPPOLD NÁNDOR csiszolóárunagykereskedés
bejegyzett tulajdonosa.

Szerszámok, gépek, mérő-
eszközök, üzemanyagok,
 csiszolóáruk.

Stiller J. és Tsa Telefon
145-75.

jégszekrény és hűtőkészülékek gyára

Budapest, VII., Szövetség-utca 3. szám.

Kávéházi s vendéglői berendezéseket,
alpacca, chinaezüst árut vesz és elad

BRAUN Gyula BUDAPEST, VII., SÍP-
UTCA 14. TELEFON 161-44.

HAUGG Béla rézművesmester

BUDAPEST Teljes kávéházi
VII., AKÁCFÁ-UTCA 47. berendezések.
Telefon: 168-13.

SONNENFELD és BAUER

ELSŐRANGU URISZABÓK • TELEFON 82-56.

BUDAPEST, VII., WESSELÉNYI-UTCA 2.

HANTOSTESTVÉREK festők, mázólok
és ércfényezők
Budapest, VII., Rózsa-utca 34. Telefon 16-34

BING GUSZTÁV Telefon
76-07.
FESTÉK ÉS VEGYI CIKKEK RAKTÁRA
BUDAPEST, VII., THÖKÖLY-ÚT 38.

Telefon: **Bondy M. és Társa** Telefon:
111-68. Budapest, VII., Kertész-utca 38. 111-68.

Vízvezetékek. Gázvezetékek. Gőz- és légfűtések.
Csatorna-felszerelések.

**SCHLESINGER
JÓZSEF**

Szállodai, vendéglői és
kávéházi személyzetet
elhelyező iroda. —

Külön üzlet adásvételi
osztály.

Telefon interurban 17-25.

BUDAPEST, RÖSER-BAZÁR.

**KASZÁS MÁRTON
ÉS TÁRSA**

DISZITÓ, SZOBAFESTŐ
ÉS MÁZOLÓ

Telefon
123-98.

Telefon
123-98.

BUDAPEST, VI., LÖVÖLDE-TÉR 2.

HERCEGH ÉS FODOR

URI- ÉS NŐI DIVATÁRUHÁZA

BUDAPEST, VII., THÖKÖLY-ÚT 24.

Menyasszonyi kelengye 200 kor.-tól kezdve. Uri
kelengye, leány- és fiu-intézeti kelengye, valamint
vásznak, ruhakelmék, szőnyegek, szövött- és rövid-
árúk, ugyszintén összes női- és uri fehérneműek
és szükségleti cikkek legolcsóbban beszerezhetők.

KIVÁNATRA TELJES ÁRJEGYZÉKKEL SZOLGÁLUNK.

MÁRTON IMRE ÉS TÁRSA

fémiparművészeti műhelye BUDAPEST, V., Pannonia-utca 31.

TELEFON: 127-34.

KÉSZIT: modern iparművészeti fémtárgyakat, művészi butor- és kapu-
vereteket, modern vert réz- és kovácsoltvas-csillárokat, kandallókat és fém-
portálokat. Művészi *versenydíjakat, plaketteket, érmekeket* és egyházművészeti
tárgyakat. **** *** Rajzok, tervek, költségvetések díjtalanul.

**HERTZKA: MALÁSZ
és BERGER:**

**VAS és
RÉZBUTORGYÁR.**
V. LIPOT-KÖRÜLT 42. SZ.

TÜKÖRGYÁR CARL BECK

TELEFON H 21 WIEN TELEFON H 21

GYÁR ÉS IRODA:

XIV., MÄRZSTRASSE 109

VEZÉRKÉPVISELET MAGYARORSZÁG RÉSZÉRE:

KOFFLER JAQUES Budapest, VII., Dob-u. 9.

Tükörköszörülés, tükörberakás minden
dimenzióban. — Különlegesség: Kirakatablak-
diszítések modern művegezéssel minden szakma
részére saját tervek szerint.

UJ! Modern velencei köszörülés művészi
butorok részére saját minták és rajzok szerint.

MINTARAKTÁR:

VI., Königsklostergasse 3. Telefonszám: 4128.

PARLAGHY ÉS VASTAG

Telefon
150-28.

Budapesti tekeasztal- és műbutoripar
VI. kerület, Frangepán-utca 41. szám.

Telefon
150-28.

GROSSHÄNDLER

BUTORTELEPE

BUDAPEST, IV. KER.
Simmelweis-utca 17. sz.

TELEFON
71-35. SZ.

Zimmermann és Lovász

Tapétaraktár, mennyezetdisz-
gyár, festő, diszítő, mázoló

Budapest, VII., Almásy-tér 16. Telefon 171-29.

NÉMETH VILMOS - VÁLLALKOZÓ

BUDAPEST, VIII., NAGYFUVAROS-UTCA 23. SZÁM.

Elvállal kőmives-, rabbitz- és mindenféle átalakítási és építési munkákat.

SIMPLON KÁVÉHÁZ

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRÜT 8. SZÁM.
TULAJDONOS SURÁNYI SÁNDOR. — TELEFON 117-26.
NAPONTA SÁRAY ELEMÉR ZENEKARA MUZSIKÁL.

"AUER"

MAGYAR GÁZIZZÓFÉNY RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.
BUDAPEST, VI. KER., VÁCI-KÖRÜT 3. SZÁM.

Csillárgyár. Karbantartási osztály.
Telefon: 16—20. Este 6 órától: 12—90.

ALEXY TRAJÁN BÉLA, FÉNYKÉPÉSZ

BUDAPEST, IV. KER., SZERVITA-TÉR 3. SZ.
Telefon: 154—65.

KOVÁCS KÁVÉHÁZ

Budapest látványossága! Emeleten játék- és billárd-
termek. Külön termek társaságoknak. ☞ TELEFON 125—44,
152—32, 166—23.

RÁKOS MANÓ SZOBRÁSZ

TELEFON 75—60.

Készít mindennemű
gipsz-, kő-, műkő-,
stuccatur, Rabitz-
és műmárvány-
munkákat. Ajánl
mint különleges-
séget: STUCCO-
MÉNNYEZETEKET

BUDAPESTEN, VII., BÁLINT-
UTCA 9. SZÁM. ARÉNA-ÚT
ÉS THÖKÖLY-UT MELLETT.

Kohn Jakab és József

butorraktára

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 10.

Telefon 30—58.

Telefon 30—58.

"SANITAS"

szikviz-, fagylalt-
és conserv-gyár.
Tulajdonos BEUTUM S.

Budapest, VII., Gizella-ut 53. sz. ☞ Telefon 62-10.

KORÁNYI ÉS FRÖLICH REDŐNYGYÁR

TELEFON 23-76.

Különleges gyártmányai: kávéházi és terasse-
ponyvák, szabadon álló napellenző sátrak,
szabadalmazott önműködő ajtócsukók és ablak-
szellőztetők, acél-, fa- és vászon-redőnyök.

BUDAPEST, VIII., KISFALUDY-UTCA 5.

"ASTOR" KÁVÉHÁZ

Budapest, VII., Erzsébet-körut 41.

KÓCZÉ ANTAL ÉS FIA zenekara hangversenyez.

Hirschler és Török

Tükör-, kép-, képkeret-, üvegcsiszoló-,
rézfoglaló- és üvegfoncso-
rozó-gyár

Iroda és
raktár: Budapest, V., Lipót-körut 18. szám.

MAJOROS KÁROLY

üvegfestő és mozaikrakó-műhelye

Budapest, VI. ker., Országbíró-utca 33. szám.

Telefon 170—13.

SZIRCH IMRE

FÉM- ÉS BRONZÁRU-GYÁRA

TELEFON
56—95

GYÁR ÉS IRODA:

BUDAPEST, VII., GARAY-UTCA 40. SZ.

Mindennemű butor- és épületvasalások, a legegyszerűbbtől a legdíszesebb
kivitelig. ☞ KÜLÖNLEGESSÉGEI KÁVÉHÁZI BRONZMUNKÁKBAN: Fén-
tálcasztalok, asztaltalapatok és szélfogó-ajtók bevonása, ajtóvédő-
és függönyrudak, valamint egyéb e szakmába vágó cikkek gyártása ☞
..... KÖLTSÉGVETÉSSEL DIJMENTESEN SZOLGÁLOK.

FARKAS ÉS TSA VASSZERKEZETI GYÁRA

BUDAPEST, VI., LEHEL-UTCA 8. SZÁM
82—70. Telefonszám 82—70.

Készít modern **fémportálokat** és berendez teljes üzleti
áru-, könyv- és irattár állványokat, (megbecsülhetetlen vasáru-
cikkek raktározására) a világhírű szétcseszhető Estler-rendszer
szerint acéllemezből. A nemzetközi Vas- és Gépiállításon
ezen gyártmányok az állami nagy érmmel lettek kitéve.

FÜRST LEO

BUDAPEST, VII., DONGÓ-UTCA 3. Meister Testv. faárgyára mellett. Ferenc József laktanya közelében.
GŐZEMRE BERENDEZETT ESZTERGÁLYOSÁRUK GYÁRA. Készít asztalosok részére mindennemű
esztergályosmunkát méret vagy rajz szerint. Helybeli és vidéki megrendelések a legrövidebb idő alatt
pontosan és jutányosan szállítanak. Telefonszám 53—36.

Rodosi Testvérek

kávé-, tea- és rumnagykereskedők. Telefon 26-16.
Budapest, V. kerület, Szabadság-tér 1. szám.

Henry Faber & Co. London, rum.

I. & F. Martell, Cognac és
Dékány Péter és Társa
budafoki cognacgyárának
vezérképviselősege.

ÁLTALÁNOS BERENDEZÉSI R.T.

BUDAPEST
VII., GIZELLA-UT 26

Berendez kávéházakat
a legegyszerűbbtől a
legdrágább kivitelig.

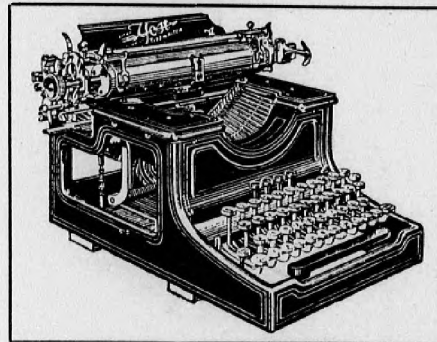
TELEFON-INTERURBAN 65-75

Korszakalkotó ujtás az írógéptechnika terén!

Automatikus váltó. Az írássebesség 50 százalékos fokozása. Csodálatos előny. A látható írásu, nem szalagos XV. számú Yost 1912. évi modellje az automatikus váltás folytán a legtükéletesebb, a leggyorsabb írásra alkalmas írógép. 222

Kérje vételkötelezettség nélkül a gép bemutatását.

A
U
T
O
M
A
T
A

Nem drágább a rendes gépnél. 222
Nagy betűk és jelek leírásánál a kéz nincs többé lekötve. A szóköz (spácium), a váltó beállítása, a kocsitovábbítás, váltóvisszaállítás automatikusan történik.

Yost
írógép részvény-társaság KÁLDOR M.
Budapest, New-York palota. igazgató.

Goldstein Ignác

elektrotechnikus

Budapest, VII. kerület, Kazinczy-utca 53. szám

Telefonszám: 18—29.

Villanyos berendezés és karbantartási vállalat. Villanyvezetékek. Villanyventilátorok. Villanytelepek. Csengők.

Rein Vándor

szőnyeg- és ágynemű áruháza
Budapest, VI., Andrassy-ut 9.
Berendez szállodákat, pen-
siókat. Neuschloss-butorok
kizárólagos főraktára .: .: